

מצהלות חתנים.

הוצאת והכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

והוא קונטרס המן.

מעט הכמות ורב האיכות.

זו כל דיני אירוסין ונישואין בשלימות. ודיני שבע ברכות.
 ופי' על שבע ברכות. זו תמונת טעם על כל מנהגים
 שנהגים קודם החופה. ותחת החופה. ואחר החופה.
 זו יבואר מעלת החתן אם נושא אשה יל"ש ועונש המזטל
 מלות פ"ו. ומעלת השושביין. ודיני העניית חתן וכלה ביום
 חופתם. ובאיזה ימים אינם צריכין להתענות. ודין שאין
 אומרים התורה צבי"ב כגון שהחתן צו. ועד מתי נקראים
 ז' ימי המשתה. ודין בעילת נשים וברכתה. ותוכחת מוסר
 להחתן ולכל אנשי הסעודה. ובאיזה ימים חסור לעשות
 נישואין:

כל אלה נאספו מספרי גדולי אנשי השם והוברו ע"י הרב בן
 חכם נבון ושלום כבוד זכרו ושמו נודע דור לדור ע"י הבורח
 המפורסמים:

אהאנניסבורג

דני הוכרות נשמות ואב הרחמים כשיש חתן בבה"ב

חוב אחד יש לקרותו קודם לאחרים . ומי שנשא בתולה
קודם לנשא אלמנה . ואלמנה לחלונה וגרושה :
אם יש שני חיוכים שוים . יש לילך אחר ידיעתה בתורה .
ואם שניהם ת"ח ת"ח צעל הוראה קודם לת"ח מפולפל
ואינו צעל הוראה :

המנהג להזכיר נשמות בכל צ' וק' . מלבד הימים שאין אומרים
בהם תחנון . כגון ר"ח . חנוכה . פורים גדול
ופורים קטן . וכל חדש ניסן ול"ג בעומר . ומתקלת סיון עד
אחר אסרו חג ויש מוסיפין עד י"ג בסיון . וערב ר"ה . וימים
שני יוה"כ לסוכות . ואסרו חג סוכות . ויש מוסיפין אחר ר"ח
חשוון . וט"ו בשבט . וט"ו באב . ותשעה באב . ויש מוסיפין ג"כ
פסחא זעירא שהוא י"ד אייר . וכן אם יש מילה או חתן צדק
הימים הללו אם חל אחד מהם צד וק' אין מזכירין בהם נשמות :

בשבת שזכירין בו נשמות אומרים אח"כ אב הרחמים .
ובשבתות שאין מזכירין נשמות כמו שנתבאר אין
אומרים אב הרחמים ג"כ רק בימי הספירה דהיינו מן אחר
הפסח עד חג השבועות שאומרים אב הרחמים בכל השבתות
שבינתיים אפילו בשבתות שמזכירין בהם חודש אייר וחודש סיון
ואפילו יש מילה או החנוכה בשבתות אלו אומרים אב הרחמים .
ואם ר"ח אייר חל בשבת אין אומרי' אב הרחמי' (שערי אפרים) :

גודל העונש אם יהודי אינו נושא אישה

הנה

ראשית והתחלת בריחת האדם היתה זכר ונקבה . כי מעט זה שהיה אדם לבדו כמודע . ועיד ויאמר ה' לא טוב היות אדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו . וחו היות ונקבה ראשונה שבתורה פריה ורביה ונפולה היא בתורה כמודע . וע"כ יעוזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיה לבשר אחד :

וגודל

העונש מי שלא נשא אשה בזמנו ידוע במאמר חז"ל עד עשרים שנה הקצ"ה מפנה שמה ישא אשה . מעשרים שנה ואילך אמר הקצ"ה תיפתנה עצמותיו .

ומצוה

מן המוצא ליקח אשה כשהוא בן י"ח שנה בלישנה דמתניתא בן שמונה עשרה לחופה . וזאע"ג דכל המצוות מחוייב לקיים משנת י"ג מזהו זו תייבזבו חכמים משנת י"ח לפי שצריך ללמוד קודם וכמו שאמרו באבות סוף פ"ה בן חמש עשרה לתלמוד . וכל מי שאינו עוסק בפ"ו כאלו שופך דמים וכלו ממעט הדמות . וגודל לשכינה שתסתלק מן ישראל כדאי' במס' יבמות . וזאמרו חז"ל בבר' פ' י"ז חני רבי יעקב כל מי שאין לו אשה שרוי בלא טובה . בלא עזר (כדגרסינן בפ' הבע"י במה אשה עוזרתו לאדם . מביא חטים חטים כוסס פשתן פשתן לונס . לא נמנחת מאירה עיניו וועעמידתו על רגליו) בלא שמחה (דשנחת לבב אשה) בלא ברכה (שנשגילה הבית מתברך כי איש ואשה שכינה ביניהם . וגם זה לפי הטבע שהיה משתדלת בצרכי ביתה) בלא כפרה (וכדגרסינן בפרק הבא על יבמות א"ר חגא בר חנינא כיון שנושא אשה עונותיו מתפקקים) רבי סימון בשם רבי יודא בן לוי אמר חף בלא שלום שנאמר ואתם שלום ובינתך שלום . רבי חייא בר גמדי אמר חף אינו אדם שלם שנאמר ויברך אותם ויקרא את שמם אדם . שניהם כאחד קרויים אדם . רבי יבאשע דסכנן בשם רבי לוי אמר חף בלא חיים שנאמר (קהלת ט') ראה חיים עם האשה אשר חסדת (דעל ידה מואריך ימים וחיים יותר) . וכ"ש כשהיה גאה כדאמרינן ג' דברים מאריכים יומיו

של

אלף 1

(התפנה עצמותיו) קידושין דף כ"ט . משום דכתיב אלל אשה (בראשית ב') וזה הפסם עצם מפנה . וכוא אינו רצה-אות : ולחזוק בשם שלו . פ"ב אמר הקצ"ה ספחנה עצמותיו מזה כנגד מזה (דרישה) :

של אדם אשה נאה בו' יפ"ת). וי"א אף נומעט אה הדמות
(שאינו מוליד בנים שכבראי' בדמותו ונלמו שנאמ' בצלמנו כדמותינו:

מעלת החתן אם נושא אשה לש"ש

אמרו

חז"ל כי החתן נקרא (" מלך. והלוא כמו זר נחשב.
כי מה מלכות יערכו לו. גם כי יהיה שורר בביתו.
לא ע"י כן הגיע למלכות:

אך

אחשבה כי הלא זה הדבר אשר ידענו מרז"ל כי הנושא
אשה ומה גם אם הוא לשם שמי' מוחלין לו על כל עונותיו
כאשר למדו חז"ל מפסוק ויקח את מחלת וגו'. עוד ידענו
מרז"ל כי בכל מצוה שאדם עושה צורא מלאך פרקליט. והנה
אפילו רקנין שבישראל מלאים מצות כדמון. נמצא כי גדוד
יגודנו לכל איש כמוד. אך לא מלך יקרא כל עוד שלעומתם
יהי' לו כמה עבירות אשר בכל אחד מהם צרא משחית מחבל
אשר עונותיו ילכדונו ויסירו ממנו אדר מלכות. כי יהי' מערכה
מול מערכה. לכן כאשר יקח איש אשה לשם שמים אשר אז
עונותיו נוחלים. שהוא כי יתן אל לבו יום המיתה כי על
כן לוקח אשה ויהיה קיים במין. וישב בתשובה. אז מלך
יקרא באמת. כי באמת כי מערכת משחיתין שלו נדדו הלכו.
וחיל מלאכיו אשר צרא מזכיותיו עומדים לפניו. הלא זה יעשה
מלובה כי רצ חילו אך לא לכל אדם יקרה זה כי אם לאשר
זכה לוקח אשה בלי פניה. רק לעשות מצות ה' צרה (אלשיך
תהלים מזמור מ"ה):

ובפר"א

פ' ט"ז חי' החתן דומה למלך. מה המלך אינו
יוצא לשוק לבדו (משום כבוד) כך החתן אינו
יוצא לשוק לבדו. מה המלך לובש צבד כבוד כך החתן לובש
צבדי כבוד וכמ"ס (ישעי' ס"א) - כחתן יכהן פאר וגו' ולשון
יכהן הוא כצבדי כהונה שנאמר צהם לכבוד ולתפארת) כל
שצעת ימי המשתה. מה המלך מקלסין אותו הכל כך החתן
מקלסין אותו כל שצעת ימי המשתה (כמ"ס קול חתן וקול
כלה. שנראה פירושו שבתוך קולות של ששן ושייחה שאמר
תחלה. נשמע שמזכירים צקלים שם חתן וכלה שמעבדין
ומקלסין

(" פ"י שכל כסם מכבדין ומחבנין את חלכם. כך תרפים ושושנים של)
כחמן מכבדין ומחבנין את כחמן בכל מיני כבוד שמי:

ומקלסין אותן) מה המלך פניו מאירות כאור החמה וכמ"ס
(משלי ט"ז) באור פני מלך וגו' וכתיב (תהלים כ"א) הוד והדר
תשׁוה עליו . וכתיב (ד"ה ח' כ"ט . ודניאל י"א) הוד מלכות .
ומ"ס כאור החמה הוא כמ"ס (תהלים פ"ט) וכסאו כשמש
(גדי) כך החתן פניו מאירות כאור החמה שנאמר (תהלים
י"ט) והוא כחתן יוצא מחופתו (והרי זה בא ללמד מחתן על
השמש . ונמצא למד על חתן עצמו שדומה לחמה שמחמת
שמחתו ונחת רוח פניו מאירות) :

משנתנה תורה נטעו ישראל שאם ירצה איש להיות
נושא אשה שיקדש אותה לו תחלה צפני עדים .
ואח"כ . תהיה לו לאשה . ומצות עשה של תורה שיקח איש
אשה שתהיה ניווחדת לו לאשה לפרות ולרבות . ותהיה כוונתו
במה לקיום המין . לא להנאת עצמו . ובאחד משלשה דברים
האשה נקנית אליו . בכסף ובשטר ובזיוה . ואחר שנקנית
באחד מג' דברים הנ"ל נקראת מקודשת . כלומר שנאסרה
לכל זולתו . כהקדש . ואם ירצה לגרשה . צריכה גט . שהרי
היא אשת איש גמורה . ונהגו כל ישראל לקדש בכסף ולא
באחד משני דרכים אחרים . ואין מקדשין בזיוה . והמקדש
בזיוה מכין אותו מכות מרדות אע"פ שקדשו גמורים .
ובזמן חכמי התלמוד ע"ה ה' מקדשין מיד בשדכו . ולא היו
נושאין עד אחר זמן . והאידינא אין נוהגין ליארס אלא בשעת
חופה . ומזכרין זכרת אירוסין וזכרת נישואין יחד זה אחר
זה . וצריך כוס לכל אחד ואחד כמו שכתב הטור א"ה סי' ס"ב .
וכתב בנחלת שבעה הא' דזכרת נישואין לא סגי בלא כוס .
הטעם משום שאם אין מזכרין על הכוס לא תמצ' שבע זכרות .
כי זכרת אירוסין אינו שייך לזכרת חתנים . ואינו צעין ז'
זכרות תחת החופה . לא סגי בשש . דהא אי' צטור א"ה סימן
תע"א בשם הירושלמי כל האוכל מזה בע"פ כאלו בועל ארוסתו
בבית חמיו . ומפרש הטעם בהגהות מהרר"ט משום דגם
מזה צריך ז' זכרות קודם אכילה ועי"ש . וממילא נשמע דזכרת
חתנים צריך ז' זכרות . אבל זכרת אירוסין ס"ל כמה פוסקים
שאין צריך כוס . אך עכשו שאנו מקדשים תחת החופה וזכרת
נישואין לא סגי בלא כוס . על כן מזכרין גם זכרת אירוסין
על כוס . אבל צלמית אס הוא שעת הדחק שאין לוקח רק כוס
אחד צריך להחזיקו לזכרת נישואין ולצדך זכרת אירוסין בלא
כוס . אכן בכל בו כתב ונאשרי פ"ק דלחובות דאם אין לו יין

ונוצי לב' הכנסות יכול לבדך זרבת הירוסין וגשואין על כוס
 אחד . שמאחר שאפשר לבדך שניהם על כוס אחד למה לא
 יבדך גם זרבת הירוסין על כוס . דהא אין צריך לערוח יותר
 בשביל זה עכ"ל של הנחלת שצעה :

החופה הוא שחיפפין אותו צטלית או צסודר ומבניסין
 אותה תחתיו והו נקרא גשואין . ועוד שכל
 המנהגים של חתן וכלה אתו למדין ממהן תורה שלשם היה
 מראה עצמו כחתן נגד כלל שהם ישראל כמו שכתב התשנ"ן
 סי' הס"ו . ולכך מבניסין אותה תחת החופה כויתווצו בתחתית
 ההר . וביש מקומות עושין החופה (" צטלית . והרמז כי יקח
 איש אשה וסמך ליה גדילים תעשה לך . ונוהגים לעשות החופה
 תחת השמים לסיומן טוב שיביה זרעם ככוכבי השמים לרוב :
כתב בהנהגות סמ"ק בהלכות חול המועד יש מהרים שלא
 לעשות שני חופות ביום אחד . מוסר דאמרינן שלא
 לערב שני חופות בשני חופות . בירושלמי מפיק ה"ל צטלית לערב זו
 מיעקב אבינו ע"ה דחזר ליה לבן ונ"ל שצוה זאת . מיהו לא
 דמי דהתם שתי שמחות לאדם אחד כו' אבל שני חופות לשני
 בני אדם לא שייך בזה מוסר עירוב שני חופות . וכן היה
 נוהג רבי יחיאל בר יוסף . לעשות חופות יתום או יתומות עם
 חופת אחד מבניו הכל ביום אחד . אך משתי אחיות פי' צספר
 חסידים שאין לעשות בשבוע אחד . וכן היו הראשונים מהרים
 אפילו בצכריים שני חופות ביום אחד היבא שהחת מוגנה
 ונחצרתה מוסר איבה מרדכי פ"ק דמועד קטן . וכן אגודה (מוט"ו)
מצינו להקצ"ה שהוא חזון כל העולם ויגר את האדם
 מ"אין התקין לו חופתו עם חוה כלתו . ושנח לאדם
 הראשון בחופתו ושלח לו מלאכי השרת שיהיו שושבינו לגמול
 חסד עמו . וכדא"ל צכ"ר חזר רבי יודא בר סימון מביבאל
 וגבריאל היו שושבינו של אדם הראשון . וקצ"ה זרבת זרבת
 חתנים . וכדא"ל ג"כ בצכ"ר א"ל פרק י"ג שהיו המלאכים יתחפפים
 ומרקדים כנקבות . ואם זה עשה הקצ"ה עם צריותיו . וכו' ש

שצני

(*) פ"ן בל"ח סימן ה' צבאר היטב ס"ק י"ח בחקוק שנוהגים
 שמשגיכין טלית בעת חתונתם צריך לחתן לבדך על הצטלית זרבת צצית
 (פ"ח וצכ"ה) ונציגת ורדים חוק פ"ו וכתב דמאחר דהטלית כו' אין
 צריך לבדך . ורבים מסכימים לבדך . ולכן לצאת כל הדעות וטול
 טלית שאלה :

שני אדם חייבים לגמול חסד זה עם זה . וילמוד מומדת
 צורא . ואם ירגיל במידותיו נושא שיהדבק בשכינה . ומי
 שהולך אחרי מדותיו והולך בדרכיו עליו נאמר אשרי כל ירא'ה'
 הולך בדרכיו יגיע כפיך כי תאכל . ר"ל כי תאכל בסעודת
 חתן ותאכל ביגיעת נפשך כלומר שתהיה מטפת לפניו . אז
 אשריך שתקבל שכר . וטוב לך פי' הזכה לתורה שנקראה טוב .
 כדאמר ריב"ל בפ"ק דברכות שאם נשמתו זוכה לתורה שנתנה
 בה קולות . ואמר הכתוב שבשעה שירקד ומטפת לפניו יש
 לשבח ולומר השתד כגפן . מה גפן פרו לבדדה חף השתד
 פריה לבדדה . בירכתי ביהך שתהא צנועה ולא תהא יראנית .
 וזהו שבת האשה שנאמר כל כבודה בת מלך פנימה . בדרך כשהלך
 זתים ר"ל מתוך שהיא צנועה יהי' בדרך מומנה כשהלך זתים .
 והמשילם לזתים מפני שאין לך חילן שאינו מקבל הרבה . חן
 מחילן זית שאינו מקבל הרבה כלל . וכן הנשים בני אביהם
 שהרי חונם צנועה בירכתי הבית לא נזקקה כי אם לבעלה .
 ועוד המשילם לזתים לבונה אחרת . והוא שהזית נושא פרוין
 לתשעה חדשים . וכן האשה הזאת בשכר צניעותה אינה מופלת
 אבל תלד בנים לתשעה חדשים . סביב לשלחניך שלא יהיו
 ריכים לבדיות אלא סומכין על שולחן אביהם . הנה כי כן
 יצורך גבר ירא'ה' כלומר הנה כי כן יצורך הכלה לפני החתן
 אותו גבר ירא'ה' הנזכר אשרי כל ירא'ה' הכולך בדרכיו .
 יברכך י"י מציון פי' לכן יזכה שיהא מצורך מהשם יתב' המשרה
 שכינתו בציון . ויראה צטוב ירושלים . ויראה צנים לצורך בשכר
 שהוא נשמתו שיהי' לו צנים כשהלך זתים יזכה הוא לראות
 צנים וצני צנים . שלום על ישראל שבזכות שהוא נשמת חתן
 וכלה וגורם שלום ביניהם יזכה לשמחה שעתיד הקב"ה
 לשמח את ישראל בזמן הנחמה כשמחת חתן עם הכלה כמו
 שנאמר ובמשוש חתן על הכלה ישיש עליך הלהיך ואז יהיה
 שלום על ישראל . כי צעזעור גמילות חסד הקב"ה ניתן צדקה
 ושלום בארץ שנאמר חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו :

ורבן

כשמולדין החתן להנשים לחופה אזי צ' שושבינים
 מוליכים אותו . אחד מיימין ואחד משמאל . ויש מקומות
 שנוהגים שכל השייכים בה נישאים נרות הרבה לפניו . וצ"ש
 מקומות זורקין נרות דולקות כמו שכתב התש"ץ . רמז למתן
 תורה שנאמר ויהי קולות וברקים . וצ"ש מקומות אין להנהיג
 בה רק השני . שושבינים כל אחד יש לו נר אחד צידו . ונראה
 לי

לֹא הִטְעַם לִשְׁנֵי נָרוֹת אֵלּוּ . כִּי לֹא־שָׁה יָשׁ לָהּ רִנָּצ' חִיצוֹנִים
וּלְאִישׁ רַמ"ח . וּבְדִיבּוּק אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם ת"ק שְׁנֵי פַעֲמִים נָר .
לִכֵּן נִשְׁאֵלִין שְׁתֵּי נָרוֹת לִפְנֵיהֶם לְרִמּוֹת לְצִוּוֹג אִישׁ וְאִשָּׁה . וְעוֹד
טַעַם שְׁנֵי פַעֲמִים נָר בְּגַמְטְרִיחַ פָּרוּ וּרְצוּ . הוּא סִימָן שֶׁהָיוּ
פָּרִין וּרְצִין :

וּבִרְתַּעֲטָפִין הַחֲתָן בְּטָלִית לְבָנָה כְּדִי לְקַיֵּים בְּכָל עַת יִהְיוּ
בְּגָדִיד לְבָנִים . כֵּן כְּתֹב הֶכֶל בּו סִימָן ע"ה .
וּמִטַּעַם זֶה מְלַבִּישִׁין אוֹתוֹ הַקִּיטוֹל בְּשַׁעַת כְּנִיסוֹת חוּפָה . וְלִי
נִרְאָה הִטְעַם לְמַנְהֵג זֶה עַל דֶּרֶךְ דְּאִי' בְּמִדְרַשׁ שֶׁלֹּשָׁה מוֹתְלִין
לָהֶם עֲוֹנוֹתֵיהֶם מֵלֶךְ נִשְׁיֵא וְחָתָן . וּמֵאַחֵר שֶׁנִּמְחַל עֲוֹנוֹתָיו לִכֵּן
הוּא לְבוֹשׁ קִיטִיל לְהִרְאוֹת הַסְּלִיחָה עַל דֶּרֶךְ אִשׁ יִהְי' חֲטָאִיכֶם
בְּשָׁנִים כְּשֶׁלֵּג יִלְבִּינוּ (מט"מ) :

בְּשִׁימִין אֲפֶר מִקְלָה עַל רֹאשׁ הַחֲתָן כְּדִאִי' בְּפֶרֶק חֲזָקָה
הַבְּתִים אִשׁ אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַיִם וְגו' אִשׁ לֹא אֲעֹלָה
אוֹתָךְ עַל רֹאשׁ שְׁמַחְתִּי . מֵאִי עַל רֹאשׁ שְׁמַחְתִּי . אָמַר רַבִּי
יִצְחָק ז' אֲפֶר מִקְלָה שֶׁבְּרֹאשׁ חֲתָנִים . א"ל רַב פֶּפֶא לְאִבְי' הֵיכָא
מֵנָח לִיה . אָמַר לִיה בְּמָקוֹם תְּפִילִין שְׁנֵאמַר לְשׁוֹם לְאִבְי' צִוּן
פֶּאֶר תַּחַת אֲפֶר . פִּירֵשׁ י' תַּחַת אֲפֶר מַכְלָל שֶׁהִי רְגִילִין לִיתֵּן אֲפֶר
בְּמָקוֹם פֶּאֶר דִּהְיוּ תְּפִילִין כְּדִכְתִּיב פֶּאֶר חֲבוֹשׁ עֲלֶיךָ :

נִכּוֹן לִיזְהַר לְנֶהֱגוּ בְּהִרְמַצ"ס שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ חוּפָת נָדָה : אֲבָל
לְדִינָא קִיּוּמ"ל כִּהְפּוֹסָקִים דַּס"ל דְּחוּפָת נָדָה הוּא חוּפָה .
וְנָרִיד לְהוֹדִיעַ לְהַחֲתָן שֶׁהִיא נָדָה . וְעִיקַר הַחוּפָה לֹא הוּא מֵה
שֶׁמְכַנְּסִין אוֹתוֹ תַּחַת סוּדֵר שְׁפּוֹרְסִין עַל כְּלוֹנְסָאוֹת כְּמוֹ שֶׁאֵנוּ
עוֹשִׂים וְקוֹרְאִין אוֹתָהּ חוּפָה . כִּי עִיקַר הַחוּפָה מֵה שֶׁמִּיִּיחָדִים
אוֹתָם אַחֵר כִּךְ בְּחֹדֶר זֶה נִקְרָא חוּפָה וְאִפְּלוּ אִינֵה רִאוּיָה
לְבִיחָה כְּגוֹן שֶׁהִיא נָדָה . הוּא שְׁנֵי אֲדָם נִכְנָסִין וְיוֹצֵאִין
שֶׁם בְּאוֹתוֹ חֹדֶר וְלֹא הוּא יַחֲדוּ הֶרְאוּ לְבִיחָה אֲעַפ"כ הוּא חוּפָה
גְּמוּרָה וְקוֹנָה בְּצִתּוּלָה קִנְיָן גְּמוּרָה לְמַהוּ כְּנִשּׁוּאָה בְּכָל דְּבָרִים
וְנָרִיד לֵיחַד לְהַחֲתָן אוֹתוֹ הַחֹדֶר וְהוּא כִּהְכָנִיסָה לְבִיתוֹ . וְאִם
כֵּסֶם אֵת הַבְּצִתּוּלָה בַּע"שׁ וְהַכָּנִים אוֹתָהּ לַחֹדֶר מִבְּעוֹד יוֹם אֲחַר
שֶׁהִיא עֲדִין לֹא טְבֵּלָה וְנָעִי אֲדָם נִכְנָסִין וְיוֹצֵאִין בְּאוֹתוֹ חֹדֶר דְּבָלָאוּ
הִכִּי אֲסוּרָה לְהַתִּיחַד עִמּוֹ קוֹדֵם בִּיחָה רִאשׁוֹנָה קוֹנָה אוֹתָהּ
בְּזֶה שֶׁבִּיחָ' לַחֹדֶר מִיִּיחַד לוֹ . וְאֲח"כ כְּשֶׁטּוֹבֵלָת מוֹהֵר לוֹ לְבִא עֲלֶיהָ
בִּיחָה רִאשׁוֹנָה בְּשַׁבָּת . וְלִיכָא אִיסוּר מִשּׁוֹם קוֹנָה קִנְיָן בְּשַׁבָּת
מִשּׁוֹם שֶׁבֶנֶר קִנָּה אוֹתָהּ מִבְּע"י . אֲבָל בְּאַלְמָנָה אִינֵה קוֹנָה
חוּפָה רַק יַחֲדוּ הֶרְאוּ לְבִיחָה הִיּוֹ שֶׁתִּהְיֶה טְהוֹר' וְיִכְנוּס אוֹתָהּ
אַחֵר

אחר הקידושין לחדר מיוחד שלא יהי' שם בני אדם. חתן
יחוד הראוי לביאה וקונה באלמנה ג"כ קנין גמור לחתן
כנשואה. ואם כנס אותה בע"ש והיתה טהורה והכניס לחדר
מצע"י וגתייחד עמה ולא יהי' שם בני אדם קנה אותה קנין
גמור ומותר אח"כ לבא עליה בשבת. אבל אם לא היתה
טהורה מצע"י או בשלל נתייחד עמה בחדר מיוחד מצע"י חסור
לבא עליה בשבת. ולכן יש ליזהר מאוד כשעושין חופה בע"ש
שיעשו את החופה מצע"י גדול (סי' נ"ה וס"א וס"ד):

כשאהב

משיא לבתו כשהיא קטנה היינו כשהיא פחותה
מבת י"ב שנים ויום אחד. היא אינה יכולה
לקבל צעממה קידושיה כי אם האב צעממו צריך לקבל קידושיה.
על כן צריך לעמוד אצלה כשמקבל קידושין והוא כמו שמקבלה
היא צעממה. ואומר הצעל הרי את מקודשת לי. וכששולח
בתו הקטנה לחקום אחר להתקדש שם ולהנשא ואין יכול לילך
צעממו. ואמר לה בפני עדים צאי וקבלי קידושין. ואם לא
אמר לה כן בפני עדים אעפ"כ הואיל והכונה להכניסה לחופה
ולקדושין הוי כעומד אצלה בשעת קבלת הקדושין ומכאן. אבל
טוב לעמוד אצלה בשעת קבלת הקדושין (סימן ש'):

כתב

מהר"מ מיכן צריך החתן לקדש בזמן ידיה. וגם
בזמן הכלה. ובאצבע הסמוך לאגודל ישים הטבעת.
ולא באגודל. אע"פ שאין מעבירין על המצות. משום שאין
דרך נשים לשאת טבעת על אגודל והוי כמו כלי גבר עכ"ל.
ובנחלת שבעה כתב עוד טעם משום שכל דבר שצריכין להרהות
באצבע אשר ואמר עליו כי הוא זה. מראין הכל באצבע השני.
וראיה מוכחות שכל דבר שצריכין יד ממשיכין ומאריכין האצבע
השני. ואמר האצבעות מכונסין תוך היד. וכן אטנא דספרא
וקם העצם שמראין בהם התשוקות את האותיות. וכן מה
שצד החזן בעת קריאת התורה כל האצבעות שוות שהם מכונסים
תוך היד. וזאת זה האצבע הסמוך לאגודל הוא מופשט וארוך
להראות בו האותיות. וכן כשמראין דבר באצבע מראין בו
האצבע. ואין מקדשין בו האצבע השני שהוא נראה לעין
יותר משאר האצבעות. וכן צד ימין שהוא היד היותר עסקניות
בתלמי המימוש בין צנוף בין חוץ לצוף. וע"כ אם תשא טבעת
קידושין צד ימין ובה האצבע. יראו הכל שהיא נושאת
טבעת קידושין וידעו שהיא מקודשת ולא יקפצו עליה אינשי
לקדשה. כי בימיהם היו מקדשים בשעת שידוכים וא"כ לפעמים
לא

לא ידוע שהיה מקודשת ויקפצו עליה אינשי כסנורים שהיו פנויה. ולכן היתה נושאת טבעת קידושין בזה האמצע ע"כ. וכן חוקי דרך כ' מה שנוהג לקדש את האש' באמצע ולא בשאר האמצעות. הוא משום כשאתה מתחיל למנות באגודל מן תורת ה' המיתה וגו' אז יבא בכל פעם השם על אמצע עד הנחמדים מזהב. ועוד נאמר אמצע אלהים היא ע"כ:

בברכת אירוסין הקשה הר"ן היבא מצינו ברכה כגון זו שמזכרין על האיסור. והלא אין מזכרין שאסר לנו חבר מן החי והתיר לנו את הסחוט. ועוד למה אין מזכרין במטבע קצר אשר קדשנו על הקדושין כמו שמזכרין על כל המנות במטבע קצר על המילה על השחיטה. ותירץ דודאי אין ברכה זו ברכה מנחה ממש. שאי אפשר לזרז כפי מה שראוי לזרז בברכת המנחה. שאין לזרז בשעת קידושין אשר קדשנו במזוהריו וזונו על קידושין. משום דאין מזכרין על המנחה שאין עשייתה גמר מלאכתה כי היא דאכתי מחסרי מסירה לחופה. ובשעת כניסה לחופה אי אפשר לזרז על הקידושין וחופה כיון שכבר קדש מזמן מרובה. וכשבא לקדש ולכנוס באחת גמי לא ראוי לחקן לו ברכה בפני עצמה כדי שיהא טאפס ברכה לכל שיה'. וכיון דברכת המנחה ממש אי אפשר. לא רצו להוציא מנחה זו בלא ברכה כלל. והקנו לזרז בה על קדושתן של ישראל. והיינו שהקב"ה בחר בהם וקדש בעניין זיווג באכסור להם ומותר להם. והיינו שזונו על העריות. ודאי שלא יטעה השומע לאמר שבקדושין אלו בלעד הותרו המותרות הוצרכו לומר ואסר לנו את הארוסות. והזכיר היתרן היינו על ידי חיפה וקדושין עכ"ל:

והרא"ש תירץ כי ברכה זו אינה ברכה על עשי' המנחה. כי פריה ורביה היינו קיום המנחה. ואם לקח פלג וקיום פו"ר בלא קידושין אינו מחויב לקדש אשה. וכן המנחה זקנה או איילנות או עקרה. וכן סרים חמיה שנשא מזכרין ברכת תתנים. ואין חיוב במנחה זו מפני שאין בה קיום מנות פריה ורביה. הלכך לא בתקנה ברכה במנחה אף בנשא אשה לשם פו"ר כיון שאפשר לקיים מנות פ"ו בלא קידושין. ולא דמי לשחיטה שאינו מחויב לשחוט ולאכול ואפילו הכי כשהוא שוחט לאכול מזבח. התם אי אפשר לו לאכול בלא שחיטה. אבל הכא אפשר לו לקיים מנות פו"ר בלא קידושין. וגם התם אפשר קרא בלשון צווי שנאמר וזבתה ואכלת. אבל הכא

הכל כתיב כי יקח איש אשה . ועוד דצדקשים אי אפשר צלל
שמיסה . הילכך מצרכין על השמיטה . וצרכה זו נתקנה לתת
שבת להקצ"ה אשר קדשנו במצותיו . וגו' לקדש אשה המותרת
לנו ולא אחת מן העריות והזכיר זו איסור ארוסות והיפך
משואות צחיפה וקידושין . שלא יטעה אדם לומר שהצרכה
נתקנה להתיירא . לכך הזכירו חופה לומר דווקא צרכת חופה
היא המותרת הכלה . ולהביא נמי הקדומו חופה לקדושין לומר
והתייר לנו הנשואות ע"י חופה שאחר צרכת הקדושין עכ"ל :

ובספר

מפא לשון כתב ח"ל ולכאורה נריך טעם הלא כל
הצרכות שתקנו חז"ל הוא על מצות עשה . ומ"ע
תקנו כלן הצרכה אשר קדשנו כו' על העריות שהם לא תעשה .
ויש לומר שאמרו חז"ל כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה
מייצא קדושה . ולכן תקנו חז"ל הצרכה בלשון זה עכ"ל :

שבת

שקודש התמונה מרבים בשמחה לכבוד החתן . וקורין
לשבת שקודש ה"זופה שב"ן על"ן . כלומר הבן דהיינו
החתן שנת עשה כ"כ . יעלזו חסידים בצדוד ירגנו על משכבותם
ולזה גוהגין החזנים בקצת קהילות לגנן השכיצנו בליל אותה
שבת עד חתימת צרכת ופרום . ובאותו שבת החתן הוא חיוז
לקרותו לס"ת וקודש לכל החיוצים . חתן מוצא מזה שיש לו
עירנות בקהלה :

הקילה

שלפני דלפני יום החופה עושין העשירים סעודה
וקורין אותה מאנח"ה מאה"ל :

זהלילה

שלפני החופה עושין סעודה וגקראת סבלונות .
ונזכגין שהחתן והכלה חין אוכלים ואין שותים
עד אחר ששלחו הסבלונות זה לנו :

זכתב

מהר"מ מינן סימן ק"ט דחשיב ליה לסעודת סבלונות
לסעודת מזה (היא הסעודה בלילה שלפני הצרכה
שמותגין סבלונות בהשכנ"ז) ונ"מ וי"ן דלא אוכל חתן לביתו כי
אם סעודת מזה יכול לאכול בהאי סעודה עכ"ל . או מי שאינו
אוכל בשר בחול או צ"ז וה"י כי אם בסעודת מזה יכול לאכול
בהאי סעודה . וגראה דה"ה בסעודה שומעין לעשות בהשכנ"ה
בליל שלפני המילה שומענים המוהל והסנדק ושאר קרובים
ואוהבים ג"כ יתשצ לסעודת מזה לענין הנ"ל . ומכ"ה הסנדק
והמוהל שיש טוב שלהם הוא :

גוהגים

שהחתן והכלה מתענין ביום חופתם . והוא משני
טעמים . ה' מפני שהוא יום סליחה דידהו ומחלו
עונותיהם

עונותיהם. ח"ל דעת החכמה שער התשובה פ"ג וזה לא יעלה על הדעת שיהיה אזי מחילה בלי חרטה ועזיבת חטא על העבר. לכן צריך הוא באיתו יום לפשפש בועשיו ולהתחרט עליהם שלא ישוב עוד לאותן חטאים עכ"ל והיומים הראשונים יפלו לכל ישוב עוד לכסלה לעשות מעשה נערות. והתענית יפה ג"כ לכוף ולהשתעבד את יצרו. ולפי טעם זה ראו להשלים התענית. טעם ב' שלא ישתכרו ולא יהיה דעתם מיושבת עליהם. ולפי טעם זה אין צריכון להשלים. ויש להחמיר בשני הטעמים. ואם האב הוא מקבל קדושין בשביל בתו הקטנה. צריך הוא להתענות כדי להחמיר מפני טעם הב'. ובימים שאין מתענין כמו שיתבאר ח"ו צריכון לזהר שלא ירבו במאכל ובמשתה מפני טעם השני (סי' ס"א ע"ט):

כתב

הא"ר בא"ח סימן תכ"ט ס"ק ד' ח"ל כהנא נחלת שבעה דף נ"ח בימים שאין אומרים תחנון אין לחתנים להתענות. וב"מ מרמ"א סי' תקע"ג דאין לחתן להתענות רק בר"ח ניסן אבל בשאר ימים שאין אומרים תחנון אין להתענות. ומדברי הב"ח סי' תכ"ט נשמע שהולך החתן להתענות בניסן אחר פסח עכ"ל. ודבריו תמוהים כו' ומסיק שם הא"ר דהרמ"א וב"ח ס"ל שהחתן מתענה בכל חדש ניסן. ועיי' בא"ר סי' תקע"ג סק"ג דמסיק דדוקא ר"ח חנוכה ופורים. אין לחתן להתענות. אבל בשאר ימים שאין אומרים תחנון מתענין. אך באשרו חג וחמשה עשר באב ושבת כתב המ"א שאין מתענין כיון שמחבר בש"ס:

עוד

כתב הא"ר בסי' תקנ"ט ס"ק כ"ה מעשה היה בחופה בעשרה בטבת ונתנו הכוס לתינוק לשחות (הוס' עירובין דף מ) ונראה בהתענית הנדחה מותר להחתן לשהות כמו צעל ברית ואם במדינותינו שהחתן והכלה לעולם מתענין מ"ו הא אין משלימין התענית עיין סי' תקע"ג. ועיי' שם שהביא דעות לאסור

כתב

צעל צדה לדרך ח"ל במקומות יש שנוהגים לגלות פני הכלה קודם הקידושין. ובטילטולא חזרו לנהוג כן וישר להם ע"כ (מט"מ):

בזהגים

שהמכונד להיות מורף עם החתן לכסות את הכלה (שקורין צעדעקינס, אומר צעת שונכסין אותה. הפסוק (בהאשית כ"ד) אחיתנו את היי לאלפיר רבצה:

סדר אירוסין ונשואין

כשמביאין החתן תחת החופה יאמר החזן בניגון

מי אדיר על הכל . מי ברוך על הכל . יברך
החתן וכלה . יפרו וירבו חתן וכלה . מי גרול על
הכל . מי רגול על הכל . יברך חתן וכלה . מי
הדר על הכל . מי ותיק על הכל . יברך חתן וכלה .
(כן מנאיתי בכתובת יד)

כשמביאין הכלה תחת החופה יאמר החזן בניגון

מי בן שיחי . שושן חוהי . יברך חתן עם הכלה .
(כן מנאיתי בסידור יסן)

ובלתיבת יד מצאתי בזה חנוסח

מבין שיחים . שושן חוהים . ינווה ניחוחים . יאיר
לי . אהבה גילי . ומשוש כלה . היא העולה . והיא
כפורחת . כאור זורחת על ראש שמחת גילי . זה
דודי וזה רעי . ברוך הבא :

נוהגים

שהכלה נוסבז את החתן ג' פעמים . על שם הכלתו
נקבה תסובב גבר . שהוא שלש חיצות . ומעמידין
חיתה לצד ימינו של חתן על שם הכהוב נצבה שגל לימין .
סופי חיצות למפרע כלה (חיקי דרך) . גם נגד שאשה נקנית
לבעלה בשלשה דברים : בכסף בשטר ובציאה . והוא נתחייב לה
בשלשה דברים . שאר כסות ועונה . גם נרמז למ"ש חז"ל
יבמות דף ס"ז כי יהודי שאין לו אשה שרוי בלא טובה בלא
ברכה בלא שמחה . ולרצא בר עולא ובני מערבא שרוי בלא
תורה בלא חומה בלא שלום . ועוד טעם לג' הקפות באופן
אחר . ג' פעמים היא מזדווגת עמו א בשעה שנוכחו כאמורס
ז

ז' לריש מוס' סוטה נ' יום קודם לזירה ז"ק וזאת ומכרות בת
 פלוני לפלוני ע"ס. ומשנולדו תהלכנה שתי הנפשות ימים ושנים
 מבלי הרגשת מחומה עד אשר פתאום הכיר אחת את רעות.
 אז מזדווגת שנית. והכו בשעת נישואין. והוא זיווג שני ג'
 לאחר שמתו מזדווגת יחד שלישיית בעולם שכולו טוב ושם לא
 יפרדו לעולם. ולכן מסבבת אותו ג"פ לרמוז לו כי תהיה לו
 למכסה ולמסתור כחומה סביב בכל שלש פעמי זיווג (מקורי
 מטהגים). אמרו חז"ל בן י"ח לחופה די"ח פעמים כתיב אדם
 מבראשית עד שמזדווגה לו חוה ואמר כי מאיש לוקחה
 זאת (רש"י):

והוא אשה בבתוליה יקח וגו'. רמז לבן י"ח לחופה כמנין
 והוא. והכו והוא כחתן יוצא מחופתו וגו' (פענה רזא)

המסדר קידושין

יהיה מאן דגמיר וסביר. לא כמו שנהגין עכשו שמניחים
 לסדר קידושין מי שאינו יודע צטיב גיטין וקידושין:

תחת החופה מזכרין ברכת אירוסין ונשואין והוא עובר
 לעשייתן ונריך ז' כוסות. לברכת אירוסין כוס אחד.
 ולברכת נשואין כוס אחד. ונפסיקין בין ברכת אירוסין לברכת
 נשואין בקריאת הכתובת בנתיים. ונותנין מן הכוסות של ברכת
 אירוסין ונשואין להחתן והכלה לשמות. ונריכין לבין לאחת
 בברכת היין בשעה שנורך המסדר על הכוס. ובברכת אירוסין
 ונשואין שנוזכרין תחת החופה מזכרין ברכת היין קודם לשאר
 ברכות. ואין מזכרין ברכת נשואין בפחות מעשרה ודחת מן
 המנין (סי' ס"ב)

ברכת אירוסין ונשואין

המסדר יאמר

ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן:
 ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו
 וצונו

(על העריות) שנאמר
והתקדשתם

והייתם קדושים . קדש
ענין . צוהר . לך . ולא
זעירות . ואמרין
צירושלמי ח"ר יהודה בן
פזי למה סמך הכתוב
פרשת עריות . לקדושים
תהיו . ללמדך שכל מי שהוא
פרוש מן העריות נקרא
קדוש . שכן השוגמית
חורה לאישה הנה ידעתי

וצונו על העריות . ואמר לנו
את הארוסות . והתיר לנו את
הנשיאות לנו על ידי חופה
!קידושין . בדרך אפיה יי מקדש
עמו ישראל על ידי חופה
!קדושין :

צריך לומר בקידושין והב"ח
רפיה . ב"ב בעל העיטור והרי"ף
והמ"מ (ועדיין אבודרהם) :

כי איש אלהים וגו' . (וצונו על העריות) ר"ל וצונו על הרחקת
העריות . או צונו לפרוש מן העריות . ודווקא לו ועשייתם
פסל תנוגת כל אשר נזק ה' אלהיך . כלומר נזק שלא לעשות :
(ואמר לנו את הארוסות) פרש"י . מדרבנן הוא שגזרו על יחוד
פנויה . ואף ארוסה לא התירו עד שתכנס לחופה ובזרחה
דאמרין כלה בלא זרחה אסורה לבעלה כדה ע"כ . ואע"פ
שאסור זה הוא מדרבנן . צריך לזכור עליו כמו שמזכרין על
זר חנוכה ומוקרא מגילה שהם מדרבנן . והרא"ש זרבי יצחק
אב"ד פי' ואמר לנו את הארוסות מדרבנן חופה באורייתא
ומדרבנן כי יהיה נערה בתולה וארוסה ולא נשואה . ואמרין
מאי נשואה . אילימא נשואה ממש היינו בתולה ולא בעולה .
אלא נשואה שנכנסה לחופה . ולא נבעלה ש"מ דארוסה אכתי
מיחסרה ומסירה לחופה . וכיון דבעינן מסירה לחופה ש"מ לא
קניא לה לגמרי . הילכך הויא ליה כארוסת אחר לגביה
ואסירה ליה כדון אשת איש . (את הנשיאות לנו) פי' נשואתינו
הנשואות לנו . (ע"י חופה בקידושין) פי' ע"י זרחה חופה שהיא
גומרת את הקידושין . ואע"פ שהחופה היא באחרונה הקדים
להזכיר . לפי שזה היא ניתרת ועליה אני סומכן . וחופה הוא
לשון כסוי . ונקראת כן על שם שחיפה אותה בעלית . ובעל
העיטור פי' חופה היא שמוסרת האב ומכניסה לבית בעלה
בבית שיש בו חדש . כגון אלו הסדינין שקורין קירטינא
סבבים הכותלים . ויש שעושין סוכה צורד והדם כפי המנהג
ומתייחדים שם שניהם . והאומר חופה הוא הסודר שחופין בו
ראשיהם בשעת זרחה לאו מילתא היא כו' (אבודרהם) ובספר
ההנהגה

אֶלֶּכָּהּ יוֹנָתָן כְּתַב ח"ל וְהָרַשׁ"א בְּחַד"א כְּתַב שְׁקָאֵי עַל יוֹנָתָן
 חוֹרָה שֶׁהִיא קְדוּשִׁין לִישְׂרָאֵל כִּי ש"ס חז"ל בְּפֶסֶק חוֹרָה עוֹלָה לָנוּ
 מִשֶּׁהָ מוֹרֶשֶׁה ח"ת מוֹרֶשֶׁה אֵלֶּל וְנִזְרָסָה . וְהַחֹפֶה כְּתַב הוּא
 ז"ל דִּהוּא הַשְׂרָאָה הַשְׂכִּינָה בְּמִשְׁכַּן וּבְסִפְרִים אַחֲרֵיהֶם רָאִיתִי
 דְּבִנְיָמִין הֵרָ סִינִי דְּכִתִּיב וַיִּתְּנֵנוּ בְּתַחֲתִית הָהָר וְלִמּוֹד שְׂכַפָּה
 עֲלֵיהֶם הָהָר כְּנִיגִית . הוּא מוֹנֵשׁ עֵינֵי יַחֲוֹד הַחֹפֶה . וְכֵן
 שִׁיךְ לִשְׁוֹן חוֹפֶה וְקִדּוּשִׁין שֶׁכְּתַב הַמִּפְרָשִׁים הֵיכְנוּ בְּמִקּוֹם
 שֶׁהַקִּדּוּשִׁין נַעֲשִׂים תַּחַת הַחֹפֶה . וְכֵן הִיא בְּמַעֲמֹד הֵרָ סִינִי
 שֶׁקָּבְלוּ הַחוֹרָה בְּמַעֲמֹד תַּחַת הֵרָ סִינִי ע"ל :

וְשׁוּבָה הַחֲתָן עִם הַכֵּלָה

ואח"כ מִקְדָּשׁ אֲוֶתָהּ בְּטַעַם שֶׁאֵין בָּהּ אֵין . מִפְּנֵי שֶׁאִפְשָׁר
 שֶׁהַמִּיּוֹךְ הַכֵּלָה דַּעַתָּה עַל הָאֵין שֶׁהוּא יוֹתֵר מִשֶּׁהוּא
 סְבוּרָה וְהוּא לִיהִ קְדוּשִׁין בְּטַעַם וְאִינִי מִקְדָּשׁ . וְהַד"מ
 וְהַר"מ א"ל בְּאֵין הַעֲזָר סִיּוּן כ"ז כְּתַב חז"ל וְנִזְרָסָה לְכַתְחִילָהּ
 לְקֹדֶשׁ בְּטַעַם וַיֵּשׁ לִי טַעַם בְּתִיקוּנִי זֹהֵר ע"כ . וְר"ל אֵף שֶׁכָּל
 הַש"ס לֹא הַקְפִּידוּ רַק שִׁיקָדֶשׁ בְּטוֹב פְּרוּטָה יִהְיֶה טַעַם אִו
 מִהַג אִו רֶסֶן . וְכֵן מִקְדָּשׁ וְהוּא אֵשׁ לֵעֲלֹמָה . מ"מ
 חֲשֵׁה הַר"מ א"ל לִמ"ש בְּתִיקוּנִי זֹהֵר תִּקְוָה עֲשִׂירָה דף כ"א ע"א
 וְכֵן דְּטַעַם אִינִי יו"ד כְּנוֹנָה דֹּא אֶתְקַדֵּשׁ כֵּלָה כו' וְכֵן אִינִי
 טַעַם דְּרִישׁ אֶלְעֲזָרָה כו' בִּהְיוֹת זִימְנָה דְּמִיּוּחָדִין כו' ע"ש
 בְּאִרְכּוּת . הַטַּעַם יִהְיֶה שֶׁל הַחֲתָן וְלֹא שֶׁלָּהּ . לִכֵּן הַמְסָדֵר
 קִדּוּשִׁין יִשְׁאֵל עַל זֶה . כִּי לְפַעֲמִים לֹקָחִים טַעַם מִמִּי שֶׁאֵין
 הַטַּעַם שֶׁלּוֹ . אִו מִזֶּה אִפְּשָׁר בְּזֶלֶה . שִׁמָּה שֶׁקָּנְתָה אֵשׁ
 קֵנָה בְּעֵלָה . וְאֵין מוֹעִיל מִהֶ שְׁנוֹתָנָה בְּנוֹתָנָה . וְאֵף אַחֲרֵיהֶם
 הַעֲוִוִּדִים שֶׁסְּדִירָה לְהַזְכִּיר אֵשׁ אֵין הַמְסָדֵר מִדְּקָדֶק עַל זֶה :
צִרִּיךְ לָנוּת אֵת הַחֲתָן שִׁימְרָה בְּעֵצְמוֹ תִּיבָה לִי . שֶׁאֵם
 יִמְרָה הַמְסָדֵר תִּיבָה לִי קוֹדֶשׁ הַחֲתָן יִשְׁלַח לְסַפֵּק
 קִדּוּשִׁין כֹּאֵל . הַמְסָדֵר קֹדֶשׁ לוֹ וְצִרִּיכָה מִמֶּנּוּ גַם :

וְכִשְׁבָּה הַחֲתָן לְקֹדֶשׁ אֵת הַכֵּלָה יֹאמֵר

הִנְנִי בְּאִתִּי לְקִיּוּם מִצְוַת קִדּוּשִׁין כֹּאֲשֶׁר צִוִּיתָ הַחוֹרָה . לְשֵׁם
 דָּוָד קוֹב"ה ע"י הַהוּא טַמִּירָה וְנִעְלָם

וּמִיּוּחָדִים שְׁתֵּי עֲדוּת שִׁירָאוּ הַקִּדּוּשִׁין
 וְאַח"כ מִקְדָּשׁ לְהַכֵּלָה בְּטַעַם וְאִמְרָה

הרי את מקדשת לי
בטבעת זו כדת משה
וישראל :
פי' הרי את מזמנת
ומוכנת לי ולא לאחרים
ע"י טבעת זו והוא מלשון
וקדשתם היום :

צריך החתן לקדש בימין הימין .
וגם בימין הבלה . ובאצבע הסמך
לאגודל ימים הטבעת

(כדת משה וישראל)
כלומר זה הזמן שתהיה
מקדשת לי יהיה כדת
משה וישראל . כדת משה הוא הזמן שהאשה טהורה ולא בזמן
שהיא נדה . וישראל ר"ל וכדת שהגהיגו צנות ישראל שאלו
דוחות טפת דם כחדל יושב' עליו שצעה ימי' נקיים (אבודרה) :

כתב השל"ה מי שעולה לגדולה או למועל' אז ונהג' בו השטן
ע"כ הקנו לשזור הכוס . בשעת החופה כדי לתת למדת הדין
חלקה . ועל ידי כן ועולתה קפצה פיה ע"כ . והרוקח כתב
הטעם לפי שנאמר עבדו את ה' ביראה וגלו ברעדה . במקום
גילה שם תהא רעדה . והוא מומאי דאי' בצרכות דף לנ"ד
מר צריה דרבינא עביד היכלא לצריה . חזקה לרצון דהוי קא
דחי טובא . אייתי כסא דמוקרא צת ד' מאה זוזי ותצר
קניייהו ואעציבא . והיינו דאמר רבי יוחנן התם נושם רש"י
חסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה . וכתבו התוס' שם
ד"ה אייתי מכאן נהגו לשזור זכוכית צניסואין עכ"ל . ובעל
שולחן ארבע מוסיק ואומ' אין לך שמחה גדולה כשנחת התורה
לישראל בהר סיני במעמד הקדוש שכתוב עליו כמחולת המוחים
(ודמיון מ"ת לקדושין כדאי' בויקרא פ"ב ובכמה מדרשים ובזוהר)
אבר ידעת כי שם נשתצרו הלוחות . כן בקידושין דהכא יש
שצרון זכוכית . וכמו"ש הרמ"א בהלכות ט"ז סיומן הק"ס . ועוד
גרמז בזה זכרון ליום המיתה . כי שצירת הכלי הוא מיתה
בכלי . וכ"כ הרש"א בזה"ג ח"ל בסא דמוקרא כו' פירשו בו
הרמז שהוא כלי חסוד מאד ועיקר יצירתו ועשייתו מעפר
ושצירתו זו היא מיתתו . כן האדם נוצר מעפר ועומד למיתה
תמיד לשזר להיות עפר עכ"ל . ובזה נמי יתא' דשוצרים זכוכית
דקא כמו שצרי זכוכית ניתנו להעשות כלי חדשה . כן כשימות
האדם יקום שנית להתחיה כדאי' בזוהר פרשה וישלח ישראל
אע"ג דמיתין יתחדרון ויתקיימין כמלקדמין והא' איתמר כחומר
צד' היוצר וכן אתם צידי בית ישראל כו' אלף דא חומר דהאי
זכוכית

זכויות דאע"ג דאחזר אסתקן ואית ליה תקנה כמלקדמין .
 מתי ישראל כו' יהיו חייך להקן ויהקיימין בעלמא . וכן אמרו
 חז"ל בב"ר א"ר יוסי בן חלפתא להבוא מינאי על שהכחיש
 התחיה ואמר אית חספין מתדבקין לא כך כתיב ככלי יוצר
 חנפנים . ח"ל כלי חרש ברייתו מן המים והכשרו בחור . כלי
 זכויות ברייתו מן האור והבשרו בחור . זה נשבר ויש לו תקנה
 וזה נשבר ואין לו תקנה . ח"ל ע"י שנעשו בנפיה . ח"ל
 ישמעו . אזניך מה שפיר מדבר . אם מה שנעשו בנפיהם של ב"י
 יש לו תקנה . בנפיה של הקב"ה לא כ"ס ע"כ . וכן אין
 בסנהדרין דף ל"א ע"ש . ועל דרך זה שומעתי טעם למה בקשרי
 התנאים שזכרנו כלי חרש ובחופה שזכרנו כלי זכויות . הוא
 כמו שכלי חרש אם נשבר אין לו תקנה כך בקשרי התנאים
 אין תקנה להחדש שקצלו בקשרי התנאים אם קרעו התנאים
 אצל כלי זכויות אם נשבר יש תקנה כדלעיל כן יש תקנה
 לנשיאין בגירושין :

זקורין הכתובה

ואחר כך מכריזין על כוס שני בפה"ג וששת ברכות אלו

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שהכל ברא לכבודו :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם יוצר האדם :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר יצר אדם

האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו והתקין לו

ממנו בנן עדי עד . ברוך אתה יי יוצר האדם :

שוש ה' שיש ותגל העקרה בקיבון בניה לתוכך

בְּשִׁמְחָה . בְּרוּךְ אַתָּה יי מְשַׁמֵּחַ צִיּוֹן בְּבִנְיָה :
 שִׁמְחַת הַשִּׁמְחָה רַעִים הָאֲהוּבִים בְּשִׁמְחָה יִצְרָה בְּנֵי
 עֵדֶן מְקָרָם . בְּרוּךְ אַתָּה יי מְשַׁמֵּחַ חֲתָן וּבְלָה :
 בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּרָא שְׁשׁוֹן
 וְשִׁמְחָה חֲתָן וּבְלָה . גִּילָה רִנָּה דִּיצָה וְחִדְוָה . אֲהַבָה
 וְאַחֻזָּה . וְשָׁלוֹם וְרַעֲיוֹת . מִהֲרָה יי אֱלֹהֵינוּ יִשְׁמַע בְּעָרֵי
 יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַיִם . קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה :
 קוֹל חֲתָן וְקוֹל בְּלָה . קוֹל מִצְהָלוֹת חֲתָנִים מְחוּפָּתִים .
 וְנִגְעָרִים מִמְשִׁיחָה נְגִינָתָם . בְּרוּךְ אַתָּה יי מְשַׁמֵּחַ חֲתָן
 עַם הַבְּלָה :

והא לך פירושו של כל ברכה וברכה :

ברכה א

נְשֵׁהכֹר בָּרָא לְכַבֹּדוֹ ע"ש עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וְזוֹרָא
 אֵת הַכֹּל וּפֶרֶשׁ"י בְּרַכָּה זוֹ נִתְקְנָה לְאַסִּיפַת הָעַם הַנִּחְסָפִים שֶׁ
 לְגִמּוּל חֶסֶד לְכַבֹּד הַמּוֹקֵם זָכָר לְחֻסְדּוֹ שַׁעֲשֵׂה עִם אִדָּם הַרְחֵשׁוֹן
 שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ שׁוֹשִׁינִין וְנִתְעַסֵּק בּוֹ . וּמַשַּׁעֲת אִסְיִפָּה הִיא רִאשִׁיָּה
 לְדָרֶךְ בְּרַכָּה זוֹ אֵלֶּא מִכִּיּוֹן שֵׁשׁ שָׁשׁ בְּרַכָּה עַל הַכּוֹס תִּקְנוּ לְסֻדְרָה
 עָלֶיךָ . וְהַרְמ"ה פ' שֶׁנִּתְקְנָה בְּרַכָּה זוֹ כְּדִי לְהַזְכִּיר סִנְתָה הַזּוֹג
 שֶׁהוּא עֵיקָר יְצִירַת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן . שֶׁלֹּא נִבְרָא אֱלֹהִים לְפָרִיָּה
 וְרִזְיָה שֶׁנֶּאֱמָר לֹא לְתֵכֶּן בְּרָאָה לְשִׁנְתָּה יִצְרָה . וְהֵן כְּזוֹדוֹ שֶׁל
 מּוֹקֵם שֶׁאֵין כְּזוֹד הַזּוֹרָא נֹדַע אֱלֹהִים ע"י בְּרִיאָתוֹ שֶׁנֶּאֱמָר כֹּל
 הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וּלְכַבֹּדִי בְּרִאֲתִי . יִצְרָתִי . בְּרִאֲתִי כִּנְגַד שֶׁכֹּל
 בְּרָא לְכַבֹּדוֹ . יִצְרָתִי כִּנְגַד יוֹצֵר הָאִדָּם . אֵף עֲשִׂיתִי כִּנְגַד אֲשֶׁר
 יִצֵּר אֵת הָאִדָּם :

ובספר הַפִּלְאָה כְּתוּב יֵשׁ לְפָרֶשׁ מִפְּנֵי שֶׁתְּכַלִּית הַבְּרִיאָה שֶׁל
 כֹּל הָעוֹלָם הוּא בְּצִיּוֹל הָאִדָּם וְכוּ נִשְׁלַם הַבְּרִיאָה
 כִּי"ש חו"ל שֶׁאִדָּם אֲחִיר לְמַעֲשֵׂה בְּרִאשִׁית . וְהָאִדָּם חֵינּוּ נִשְׁלַם
 אֱלֹהִים כְּשֶׁמְדוּוּגָה לוֹ בַּת זֶזֶגוּ נִמְצָא כְּשֶׁנֶּשֶׂא אִדָּם אֵת חוּם נִשְׁלַם
 הַבְּרִיאָה בְּשִׁלּוּמוֹ לִכְךָ נִזְכָּרִין עַל הַבְּרִיאָה שֶׁכֹּל בְּרָא לְכַבֹּדוֹ :

ברכה ב

(יוצר האדם) בְּרַכָּה זוֹ נִתְקְנָה לְכַבֹּד יְצִירַת אִדָּם הַרְחֵשׁוֹן
 עַד שֶׁלֹּא נִיטְלָה מִמֶּנּוּ הַנֶּלַע :

אשר

ברכה ג.

(אשר יצר את האדם כו') ברכה זו נתקנה כנגד יצירת
 אדם וחווה שאף יצירת האדם לא נגמרה, אלא לאחר שנגמרה
 יצירת חוה. שהרי כשנלקח ממונו הצלע נשתנית בריאתו ומה שהיה
 קודם לכן. ולפיכך ברכה זו פותחת בצדק ואינה נקראת סמוכה
 לחברתה לפי שמונה ונתחיל לדבר בענין זוג שהוא עיקר ברכות
 אלו. וברכות ראשונות הם מטבע קצר ולפיכך פותחות בצדק
 ואין חותמות בצדק. (אשר יצר את האדם בצלמו)
 שנאמר נעשה אדם בצלמנו וכו' וכלל אלהים עשה את האדם
 ור"ל על צורת הנפש שנאלצת ונכבד בצורה. והוסיף עוד ופירש
 (בצלם רמות הבנין) שז' אל האדם. דהיינו דמות תבניתו
 של אדם. ואין ליחס שם תבנית להקצ"ה. ור"ל דמות
 תבניתו שהוא צורת גופו יצר אותו בצלמו שהוא צורת
 הנפש. וכל זה פירשתי לדחות דעת הטועים האומרים שעל
 תואר תבנית אדם נאמר שנברא בצלמו. והתקין לו ממנו
 מגופו מאלעותיו תקנה עשה לו הקצ"ה שנאמר לא טע היות
 האדם לצדו מעשה לו עזר כנגדו. (בגין עדי עד) כן שנאמר
 ויבן ה' אלהים את הצלע. עדי עד פירש"י בגין הניכס לדורות.
 ר"ל דאף שבתחלה נבראת מאלעותיו נעשה מזה תיקון לדורות.
 שחולד עממה בשלימותה כמו שעלה בראשו במחשבה החלה.
 וכו' שחז"ל צ' יצירות עלה במחשבה. ונראה שעל זה תיקנו
 לנשים לצדק שעשני בראשו. ר"ל שנעשית בשלימות כפי שעלה
 בראשו בתחלה. ויש עוד לפרש לשון עדי עד ע"ש הכתוב ביחזקאל
 ותרכי ותגדלי ותצואי בעדי עדים פרש"י לשון עד כמו בטחנה
 עדי עד. ר"ל כל שיעור הגדלות הראוי לקומה שלימה וכו'
 שחז"ל בשאר מעשה בראשית שבקומתן נבראו. וכן ברא
 הקצ"ה אותה בכל שיעור קומתה :

ברכה ד

(שש ושיש כו') ברכה זו נתקנה כנגד שמונת ירשלים
 העתידה. שנמשלה לזוג חתן וכלה כמו שנאמר ומשם חתן על
 כלל ישיש עליך אלהיך. והטעם שהקדימו ברכה זו קודם ברכה
 זוג החונה. משום שנאמר תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי
 אם לא יאעלה את ירושלים על ראש שמחתי. והיינו שצריך
 לזכור במחשבה ובדבור ובמעשה כמו שחז"ל במגילה דף פ"ב
 גבי זכירת מחיית עמלק וכו' וכלל כלל לא תשכח. הך
 שכת

בחת הלב אמור . הא מה אני מקיים זכור צפה . והכל מני
 אש אשכך בלב . אש לא אזכרי צפה אש לא אעלה במעשה
 וגם עיקר ברכה זו מושם זה נתקנה . (וחגל העקרה) ע"ש רני
 עקרה . (בקיבוץ בניה לחובה) ע"ש כי יזעל בחור בתולה
 יזעלך . בנך וכתיב כי רבים בני שוממה . ואמר בקיבוץ בניה
 ע"ש הכהוב ברני עקרה וברחמים גדולים אקבץ . (בשמהר)
 ע"ש פלחי רנה ואלהי (בא"י משמח ציון בבניה) כדאמרינן
 נחמוהו כמה עתיד הקב"ה לנחמה בקבוץ בניה לחובה בשמחה
 (אבודרהם)

ברכה ה

(שמוח בוי) ברכה זו הוא דרך בקשה לבקש רחמים על
 חתן וכלה שהם רעים אהובים זה לזה . לשמחה צווגם ולהגליחם
 במעש ידיהם כשמחת צווג אדם הראשון בג"ע . וברכה זו היא
 דרך שבח והודא' לזקוקים על יצירת השמחה והציווג בעולם לשעבר
 וללעוף לע"ל על שמחת ירושלים ולפיכך חותם באותה ברכה
 ראשונה משמח חתן וכלה מפני שהיא דרך בקשה וצריך לבקש
 רחמים על שניהם . ואש היה חותם עם הכלה לא היה
 במשמע שמחה אלא לחתן בלבד שישמח בהכלה . אבל אינו
 במשמע לשמח הכלה עם החתן . אבל ברכה אשר ברא ששון
 ושמחה בו' היא דרך שבח והודאה על שמחת הציווג חותם
 משמח חתן עם הכלה שמשמע החתן לבדו שישמח על עסקי הכלה
 שכן כתיב ומושח חתן על כלב וגו' . ועוד מפני שהכלה יש
 לה צער בתולים :

עוד יש לומר שמח תשמח רעים בו' קאמר לשון כפול על
 שהוא ברכה להחתן הנמשל לזעל חזירה שמח אותו
 כי ימצא חזירתו במצא אשה מצא טוב , ולא במוציא . וגם תשמח
 את הכלה בהשיגה תשוקתה בגזירת השי"ת ואל אישך תשוקתך
 ושמחתם יהיה בהיותם רעים אהובים זה לזה ויהיה שמך (שם
 יה) עומם כשמחך יצרך בג"ע מקדם כאמרו יתברך לא טוב
 היות האדם לבדו . ור"ל בהיותו לבדו אי אפשר לשטף בו שם
 יה יתברך על כן אעשה לו עזר כנגדו שיתכן לשטף בין שניהם
 שם שתי אותיות אל המכונים בשם אחד ואמא כנודע . ולא
 מוצא לו עזר כי אם ע"י אחת מללעותיו שלזאת תקרא אשה כי
 מאיש לקחה זאת ונמצא שם משתי אותיות אלו שריו צניהם .
 ומקיים

ומסיים בצרכה מעין הפתיחה משמח. חתן וכלה ד"ל כל אחד
באור הראוי לו באמור (כפר מדרש כתובה) :

עוד

י"ל הכוונה שנת השמח בו כי הרעים שני וינים .
האחד ריע אינו אהוב אלא שפגע באחד ונתלו קנה
זמן ונעשו. רעים זה לזה ולכסוף אפשר שיצואו לידי אהבה .
הב' שנתחלתם היו רעים אהבים . וזה יקרה בין האנשים
ששמעו כל אחד שמע חברו ונתחברו באהבה עזה . וז"ש שנת
השמח רעים אהבים . כי איש ואשתו לא קנו. האהבה בהתחדת
זמן . רק נפתח פיהם :

עוד

יש לומר כי לשעמים ריע אשר יחבר אל רעהו בעבור
תועלת מה אשר בהפקדו נתפרד האהבה . אבל רעים
האהבים זה לזה שאע"פ שלא יקבלו שכר ולא תועלת זה מזה
לא יפרדו לעולם . כי אהבתם תקשר . וז"ש שנת השמח רעים
אהבים כי האשה הטובה אע"פ שלא יהיה סיפוק ביד בעלה
למלאות צרכי הבית תאהבו ותכבדו לא כן האשה הרעה כי
אף במלאת סיפקה יצר לה ומכ"ש כשחין לה סיפקה במלואה
(מדרש שמואל) :

עוד

יש לומר מפני שחז"ל נפסק וישמע משה את העם
בכה למשפחותיו פרש"י ז"ל על עריות שנאמר להם וזהו
למשפחותיו על עסקי משפחות . וחז"ל שעדיין אין עושין בשמחה
דליבא כתובה ולא רמי ציה תיגרא . והענין כי יותר ישמחו
בקרובים בשאר בשרם . וכן מצינו בקין והבל שכל אחד נשא
תאומה שכולדה עמו . ויותר מזה באדם עצמו שהיתה מגופו
ממש כח"ש זאת הפעם עשם מעצמו . ועוד חז"ל קשה לזווגם
בקריעת ים סוף . ויש לפרש מפני שמצינו הנם בקריעת ים
סוף יותר מבקיעת ירדן . דבירדן בתיב ויעמדו הנשים היורדים
מלמעלה קמו נד אחד והיורדים תמו נכרתו . ופרש"י בדרך
הליכתן ככל הנחלים . גמולא לא היה הנם אלא מזד אחד אבל
בקריעת ים סוף בתיב והמים להם חומה וימינים ומשמאלם .
והעם יש לומר כדי שלא יהיה מוקם למצרים לילך עמהם
יחד מצריהם . אלא מאחריהם ממש . וישונו המים עליהם
כשיעלו ישראל מחוץ הים כנפורש בקרא . ח"כ היה הנם משני
צדדים . ובן קשה לזווגם משני צדדים מחמת שהם רחוקים זה
מזה משאר בשרם . לכך חנו שואלים שיסמח הקב"ה חתן וכלה
שתיים קרובים משאר בשרם כשמחת אדם הראשון שהיתה
מגופו ממש (הפלאה) :

ברכה

ברכה ו

(אשר ברא ששון כו') ברכה זו פותחת בצדק ופני שהיא
גאמרה יחידית צרוב ימי המשת' כשחין שם פנים חדשות לפיכך
אינה נקראת סמוכה והוצרכה לפתוח בצדק. (אשר ברא
ששון כו') ובצרכה ג' אומר אשר יצר את האדם. הרי אומר
לשון יצירה על האדם ולשון בריאה על ששון ושנחה וכן אומר
יוצר אור ובורא חשך. וכן בצרכה אשר יוצר אומר אשר יצר
את האדם בחכמה וברא צו נקבים. אומר גבי אדם לשון יצירה
ועל הנקב אומר לשון בריאה. וכן גאמר יצר אור ובורא
חשך. וכן גאמר יוצר הרים ובורא רוח הטעם בכל אלו לפי
שתואר בריאה נופל לומו על דבר יש מאין. ולכן קרוב הוא
הדבר לאין. ושם יצירה נופל לומו על דבר שהיה ממש יותר
ולכן אומר לשון בריאה על הרוח שהוא יותר דק וכן על הנקב
שחין צו ממש ועל החשך שהוא קרוב להעדר. וכן על ששון
ושנחה כי הוא דבר שאין צו ממש. אבל לשון יצירה שהוא ממש
יותר אומר על האדם ועל ההרים ועל האור כי באור יש יותר
ממש מן החשך שהוא קרוב להעדר. (מהרה כו' ישמע
כו') פסוק הוא. (ונערים ממשחה בגיגרתם) אינו אומר
בחורים כמו שהוא לשון הכתוב. לפי שנגניגת החצורים באה
חורבה לעולם שנאמר זקנים משער שנתו מה טעם משום
דבחורים ונגניגתם כלומר מנבלים את פיהם צפריצות. אבל
מנגינת הנערים לא יבא לעולם הפסד ותקלה :

מה שיוצאים כנגד החתן והכלה צעת שכולקין מן החופה
לצית בלחם חטים. ומלח. חטים ע"ש הכתוב חלב
חטים ישביעך. ומלח ע"ש הכתוב ברית מלח עולם. והכל הוא
לסינון טוב שסימנא מילתא היא וכן מה שזורקין בשות או
חבולה על החתן צעת שמחפה את הכלה בהיגומו שקורין
צעדקיגס. הוא לסינון שיפרו וירצו ויעלו מעלה מעלה כרישות
וחבולה. ועיין דוקא :

אמרינן צפ"ז דברכות א"ר חלבו אומר רב הונא כל הנהגה
מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות
הגאמרות כאן. פי' הרי זה מבזה ה' קולות שנתבשרו בהם ישראל
ואם יושמחו מה שברו אומר רבי יחושע בן לוי זוכה לתורה שנתנה
בחמשה קולות שנאמר ויהי קולות וברקים וענן ככל על ההר
וקול שופר חזק מאד. ולתיב ויהי קול השופר הולך וחזק מאד
משה

חשה ידבר ואלהים יענו בקול ע"ש . והטעם בזה כי הנוחזין ידי החתן ונושמתו שעוסק במנות פו"ר שמומנו ילאו מקיימי התורה . וזו היא כוונת הגשואין להוליד בנים ולגדלם לת"ת . ועל כן יש בגשואין ה' קולות כנגד ה' קולות שנתנה בהם התורה זוכה לתורה מדה כנגד מדה (אבודרהם) :

כתיב (קהלת ז) ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה

כי את זה לעומת זה עשה אלהים . ויש לפרש פסוק

זה לענינו ע"פ דא' ברצה סדר ויחי ויעש לאביו חבל שצעה ימים

ולמה עושים שצעה כנגד שצעת ימי המשחה . וכחז היפ"ת

שיתכן לוור ע"ד שפי' בעל דרך חמונה בזה דאמר במס' ברכות

בהלולא דמר בריה דרבינא לישרו לן מר . אמר וויילן דמיתקן .

שהכוונה שסבת הגשואין מפני שעתידין למות ואין קיימים באיש

דריבין להיות קיימים בזמן . יש לוור שזה ג"כ ריחו שתקון ז'

ימי חבילות כנגד ז' ימי המשחה לוור שזה לעומת זה עכ"ל .

וזה כוונת הכתוב ביום טובה ר"ל כשתהיה על סעודת חתן

וכלה אבי חוור לך היה בטוב ובשמחה וחשמח חתן וכלה .

שכל הגהגה מסעודת חתן וכלה ואינו נושמה עובר בחמשה

קולות . אך מ"מ אל תזוח דעתך עלך . וביום רעה ראה ר"ל

שהזכור ביום המיתה שנאמר בזה ואחריתה ביום מר . כי

השחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה . לכן תזכיר

עצמו ביום המיתה שהוא יום רעה . שאחז"ל אם רואה אדם

שיצרו מהגבר עליו יזכיר לו יום המיתה . ובמה תזכיר עצמו

הוא כשהשים על לב כי את זה לעומת זה עשה אלהים היינו

שצעת ימי חבילות כנגד שצעת ימי המשחה . ושצעת ימי משחה

כנגד שצעת ימי חבילות :

כתיב עת ספור ועת רקוד . ר"ל כי באותו עת שהוא רוקד

דריך לספור על אותו העת שנגרע מן חייו . כי הולך

האדם אל בית עולמו תמיד בכל רגע ורגע שנחסר לו עת רגע

מן חייו . והו' פי' הכתוב מי גבר יחיה ולא יראה מות בכל

רגע ובכל עת מימי חייו :

כתב החורת חיים במס' גילולים דף י"ז ח"ל וגראה דאסור

ללכת במחול עם הכלה בשצעת ימי המשחה אפילו אינו

אוחז בידה ממש אלא בהפסק מטפחת כדרך שנוהגין מקצת ת"ח

שבדור הזה אפילו הכי לאו שפיר עבדי כדמשמע הכא דשום

קריבה בעלמא אסור . ואין לחלק בין כלה לאחרת . דליכא

האידינא

האידנא מאן דמצי לניימר דמייא עליה ככשורא : ולא אמרו חכמים אלא כינר מרקדין לפני הכלה ולא עם הכלה . וכי האי גוונא פסק ש"ס דרפ"ב דכתובות דאסור להסתכל בפני כלה כל שצעה כמו שאסור להסתכל באשה אחרת ואותן הסולבין במחול עם נשים דעלמא עליהן הכ' חומריד ליד לא ינקה רע לא ינקה מעונשה של גיהנם . וראוי לגעור בהן . וכל מי שיש צידו למוחפ וכו' . עכ"ל :

דיני וסדר ברכת המזון לנישואין

בברכת המזון שבצית חתן חוננים דוי הסר כו' . וברכת המזון על כוס אחד . ואחר ברכת המזון חוננים על כוס שני ברכת חתנים היינו ששה ברכות ואחר שמזכין ברכות אלו מזכין ברכת היין על הכוס שאמרו עליו ברכת המזון (סו' סג) . (ב) בני החופה שנתחלקו לחצרות הרבה אפילו אם אכלו בבתים שאין פתוחות למקום שהחתן שם . כולם מזכין ז' ברכות כיון שהתחילו לאכול אותן שבאר בתיים כשהתחילו אותן של בני החופה ואוכלין ומסעודה שהתקינו לבני החופה חסונים כולם כאחד לדרך ברכת חתנים וכ"ש בשהשמש מזרפן . (ג) השמשים שאוכלים אחר סעודות נשואין ציית נשואין ומזכין שבע ברכות . (ד) מחזיר גרושה אין חוננים שהשומחה צווענו רק ז' ברכות חוננים תחת החופה ובסעודה הראשונה ציוס הנשואין חוננים ג"כ אחר ברכת המזון ז' ברכות אבל אחר יום הנישואין אין חוננים ברכת אשר צרא הואיל ואין חוננים שהשומחה צווענו (אתרוגים) :

קודם ברכת המזון אומרים זה השיר דוי הסר . מחברו דוב"ש . שכן חתום שמו בראשי ההרצות . והוא במשקול יחד ושתי חנועות בפלס דרור יקרא לבן עם בת אשר חבר ג"כ המהבר הזה :

דוי הסר (דוי הסר) הוא מל' ערש	דוי הסר וְגַם חָרוֹן וְאֵן אֵלִים
דוי (תהלים מ"א) (ואו אלם	בְּשִׁיר יִרְדֵּן . נַחֲנִי מַעְגְּלִי צֶדֶק .
בשיר ירדן) ע"ש הכתוב ותחן	שְׁעֵה בְּרֵכֶת (י) בְּנֵי אֶהְרֹן .
לשון אלם . (ישעיה כ"ה) :	בְּרִשׁוֹת מִרְגָּן וּרְפָנִן וּרְבִיחֵי .
(נחני מעגלי צדק) עשה"כ	נברך
(תהלים כ"ז) ינחני צמגלי	

צדק

(בני אחרון) ויש גורסין בני יסורון . וכתב בט"ו וכו' ברכת חתנים שיש סס ברכה על כעמוד על חתן וכלה וכל המתעסקים בלוחם פלוס :

נִבְרַךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְׂמֵחָה
בְּמַעֲוֵנוּ וּשְׂאֵבֵלֵנוּ מִשְׁלֹ:

וְעִינֵן בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְׂמֵחָה
בְּמַעֲוֵנוּ וּשְׂאֵבֵלֵנוּ מִשְׁלֹ:

וּבְטוּבוֹ הָיִינוּ: (וְחֹזֶר הַמִּנּוֹךְ וְאוֹמֵר)
בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשְׂמֵחָה

בְּמַעֲוֵנוּ וּשְׂאֵבֵלֵנוּ מִשְׁלֹ:
וּבְטוּבוֹ הָיִינוּ:

ברוך הוא וברוך שמי ברוך אחת בו:

שלך תקנו שהשמחה במעונו ולא במכוננו ולא בצולונו. מושם

דאמרינן בחגיגה פרק ח' דורשין ז' רקיעין הם. וילון. רקיע

שחקים. צול. מעון. מכון. ערבות. ומופהש שם מעון שבו כחות

של מלאכי השרת אומרות שירה לפני המקום. והשירה היא

השמחה לפני המקום כמו שנאמר החדלתי את תירושי השמחה

אלהים ואנשי. לפיכך אומרים שהשמחה במעונו (אצורה"ם) והכל

בו כחז שהשמחה השלמה במעונו של הקצ"ה ולת לפנינו. לפי

שהיכולת שלו לחדש לן פנים חדשות. שהרי הרקיע שבו מלאכי

השרת אומרים שירה. נקרא מעון וכל יום ויום נבראים

מלאכים. אבל השמחה השפלה והחסרה אלכלו שאין לנו יכולין

להציא פנים חדשות לרצוננו (מט"ו):

בבר כחבתי למעלה שאחר ברהמ"ז מכרכי בפה גאחר ו ברכי

זהטעם צוה דכיון דהרבה פוסקים סוברים דלא נתקן

השצעה ברכות על הכוס. וא"כ אם יצרך הז' ברכות. אחר

ברכת צפה"ג יהיה הפסק בין ברכה לטעימה. נושא"כ בחופה

שקמברך אינו טועם רק נותנין לאחר לטעים והטועמים אין

מפסיקין יותר טוב לצרך צורא פרי הגפן קודם כיון דלהרבה

פוסקים נתקן על הכוס וראוי לצרך צפה"ג תחלה:

קצת דברי מוסר לפני החתן והכלה

כתב הקדוש שלה שקרוצי החתן והכלה ידברו על לב החתן

שיבטול תיבך באותו לילה בעילת מטה. גם ידברו על

לב הכלה שאל תסרב בדבר זה כמו שנוהגים. ואל יסגיחו בלעג

הבריות

דק. והענין מוזאר שם בלא

בי"ת השמש: (שעה ברב

בני אהרן) ירנה שקויים צנו

ברכת כהנים שאומרים צני

אהרן (שערי תפלה):

(שהשמחה במעונו) ר"ל

שהשמחה שאנו משמחים

לחתן וכלה לא ממי הוא.

כי השמחה במעונו. ע"ש

שאין לפנינו עצבות שנאמר

עת וחדוה במקומו. וכתב

צעל העטור ואין הירחי

שלך תקנו שהשמחה במעונו ולא במכוננו ולא בצולונו. מושם

דאמרינן בחגיגה פרק ח' דורשין ז' רקיעין הם. וילון. רקיע

שחקים. צול. מעון. מכון. ערבות. ומופהש שם מעון שבו כחות

של מלאכי השרת אומרות שירה לפני המקום. והשירה היא

השמחה לפני המקום כמו שנאמר החדלתי את תירושי השמחה

אלהים ואנשי. לפיכך אומרים שהשמחה במעונו (אצורה"ם) והכל

בו כחז שהשמחה השלמה במעונו של הקצ"ה ולת לפנינו. לפי

שהיכולת שלו לחדש לן פנים חדשות. שהרי הרקיע שבו מלאכי

השרת אומרים שירה. נקרא מעון וכל יום ויום נבראים

מלאכים. אבל השמחה השפלה והחסרה אלכלו שאין לנו יכולין

להציא פנים חדשות לרצוננו (מט"ו):

בבר כחבתי למעלה שאחר ברהמ"ז מכרכי בפה גאחר ו ברכי

זהטעם צוה דכיון דהרבה פוסקים סוברים דלא נתקן

השצעה ברכות על הכוס. וא"כ אם יצרך הז' ברכות. אחר

ברכת צפה"ג יהיה הפסק בין ברכה לטעימה. נושא"כ בחופה

שקמברך אינו טועם רק נותנין לאחר לטעים והטועמים אין

מפסיקין יותר טוב לצרך צורא פרי הגפן קודם כיון דלהרבה

פוסקים נתקן על הכוס וראוי לצרך צפה"ג תחלה:

קצת דברי מוסר לפני החתן והכלה

כתב הקדוש שלה שקרוצי החתן והכלה ידברו על לב החתן

שיבטול תיבך באותו לילה בעילת מטה. גם ידברו על

לב הכלה שאל תסרב בדבר זה כמו שנוהגים. ואל יסגיחו בלעג

הבריות

הצריח אור להם להולעצים. שגורמים בזה שיצא האתן לירי
הבואה זרע לבטלה שהנא עון גדול, וגורם אריכות הקץ ולא יזכה
לראות פני השכינה. אם אינו שז בתשובה בחייו, ולא יזכה
לעמוד בתחיית המתים ומונעין ונמנו סודות התורה מלהבין ומציאו
לירי עניות על כן לא ישגחו על הולעצים ויקיימו מצות ה' :

דין בעילת מצות וברכתה.

הבועל

בעילת מצות פורש מיד אפילו היא קטנה שלא הגיע
ומנה לראות ולא ראתה ואפי' נדקה עמוה אחר
הבעילה ולא מלאה דם טמאה. דחיישין שמה ראתה טפת דם
כחרדל ומיפכו שכבת זרע. ולכן צריכין להבין מטה מיוחדת
לכחוק שיכבז עליה אחר שפורש מומנה מפני תיכף כשפורש מומנה
אסור ליגע בה וכ"ש לשכב עמה בנטה אחת ולריך לגבול עמה
כשאר גדה לענין הרחקה אלא בזה חלוקה משאר גדה. דבגדה
אסור לו לשכב ע"ג מטה אף שאינה בנטה. אבל בזו מותר לו
לישן על מטה כשאינה בנטה. וגם מתחלה למנות שבעה נקיים
ביום חמשי לשינושה. והגדה גמורה אף צפסקה מלראות אינה
מתחלה למונית ז' נקיים עד יום ששי לשינושה [אע"ה סי' ס"ג].
גב'. אחר שיוצא דם בתולים ירחץ ידיו הטיב ויקח כוס ביר
ויצרך צפה ג' זאח"ל יצרך ברכת אשר לג כו' בלא שם ומלכות
ויתן לשמות הכוס גם אל הכלה [של"ה דף ק"ח] :

ואגוז. ע"ש אל גנת הנחירדתי II ברוך אשר צג אגוז בגן עדן
שאמר הקצ"ס שנקר' חתן שושנת העמקים כל
על כנסת ישראל שנקראת כלה. ימשול זר במעין החום על כן
ועל הרבה דברים נושלה כלה אילת אהבים ויעלת חן שמרה
לחגת. גג מל' ויג חת המקלות במהרה וחק לא הפרה
כלומר נטע; [בל' ימשול זר במעין ברך הבוחר בורעו של אברהם
החום] ע"ש גג נעול מעין החום שנאמר ויבהר בורעם אהריותם
[שמרה במהרה] כלומר שמרה

בתוליה ע"ד בתול' ואיש לא ידעה : [וחק לא הפרה] חק זרע אברהם
הקדושים לא הפרה. וכתב אבודרה"ם ברכה זו תקוהו הגאונים :

II והדריושה הקשה מזה לא יצרך לפי זה דקום פונד לעשותה. ומיץ
בטי' בסו' ס"ג דקטעס דשחא לא יוכל לגמול. וכן מצינו
במכס' שאין מנכין על השנים דשחא לא יוכל לזן גמ"ש כרא"ש בסוכה

דיני ברכת המזון בחבי חתן בשבעת ימי המשחה

אומרים בברכות אלו אחר ברכת המזון ביום ראשון של הנשואין ובסעודה ראשונה שאכלו אחר החופה • בין בנחור שנשא בתולה • בין באלמין שנשא בתולה • או באלמין שנשא בתולה • ככולן מברכין בברכות אלו ביום ראשון ובסעודה ראשונה • וצריך עתה וכתחילת מן החתן (ס"ו ס"ז) : [ב] בסעודה ראשונה ואילך יש חילוק בנחור שנשא בתולה או בנחור שנשא אלמנה או באלמין שנשא בתולה אם לא אכלו סעודה ראשונה ביום נישואין ואיכלן סעודה ראשונה ביום שאחרי הנשואין כיון כפנים חדשות ומברכין שבע ברכות • אבל בשאכלים סעודה שניה בלילה או בשאכלין כל שבעת ימי המשחה • ואיכא פנים חדשים בכל סעודה כשאכלין מברכין שבע ברכות • ואם לאו כשאין פנים חדשים אין מברכין כל השבעה ברכות רק מברכין ברכת אשר ברא ששן כיון לבד (ובשארין אומרים רק אשר ברא אין אומרים דא הברך ואומרים נודה לשון כיון) וצריך שני כוסות דהיינו על כוס אחד ואומרים נידה לשמן כיון וברכים הפון אחר כך ליקדים כוס שני ואומרים עליו ברכת אשר ברא כיון ואמ"כ אימר כפי"ג על כוס של ברכת המזון • ואף שברכת אשר ברא אין צריך פנים חדשים מ"מ צריכין לספיד שם אנשים שאינם זכרי נתיי אצל אם אינו סעד רק עם זכרי נוסף לבד גם ברכת אשר ברא אין אומרים ואין צריך עתה רק בשלשה אומרים ברכת אשר ברא כיון (כ"ט) : [ג] ובאלמין שנשא אלמנה אחר שאכלו סעודה הראשונה ביום ראשון של הנשואין ואכלים כעדה שניה בלילה היום או שלא אכלו כלל ביום ראשון ואכלים סעודה הראשונה בלילה שאחר ויום הנשואין אין מברכין ו' ברכות אפילו איכא פנים חדשים לא מהני (ועיין לקמן סק"ט מ"ט שם נקרא ויום ראשון של הנשואין באלמנה) אבל נידה לשמן ושמחה במעונו ואשר ברא אומרים אף באלמין שנשא אלמנה כל שלשה ימים הראשונים אפילו איכא פנים חדשים ואין שם עתה רק שש שם שלשה ויש בהם אנשים שאין מבייך רק שאכלים שם מחמת שמחת חרופית (כ"ט שם ס"ק י"ז) : [ד] פנים חדשות מיקרי אפילו אם נא להם איש אחד כבעלי כפיפה שחיים בביתו ורואין להרבות בשבילו אף שאין אוכל עתה אלא שנה בשמחת שמחת חרופית (שם) :

[ה] שבת ויום טוב ראשון ושני הוי כפנים חדשים בסעידת הלילה בסעידת שחרית • ובסעודה שלישית אם יש פנים חדשות או שאומר הדרשה והוי כפנים חדשים מברכין ואם לאו אין מברכין שבע ברכות ודינו כמו שאר סעודות נשואין שאין שם פנים חדשות ובאלמין שנשא אלמנה בערב שבת אין מברכין ו' ברכות אפילו בליל שבת חשים דלא מהני פנים חדשים באלמין שנשא אלמנה אפילו בסעודה הראשונה אם לא נעשית ביום שנעשה הנשואין (שם) :

[ו] שהשמחה במעונו דינו כמו ברכת אשר ברא ואין אומרים אותו רק שיהיה ע"פ זמן של שלשה ויהיה מהם אנשים שאינם מן זכר רק שאכלים שם מחמת חרופית (שם) : (ז) ו' ימי המשחה וכן ג' של אלמנה מתחילין חובב אחר ו' ברכות שברכו בשעת כפיפה שחיתים להתייחד ואף שלא נתייחדו עדיין בחדר אחד ואם היה החופה בכפר ותיכף מן הכפיפה נסעו לביהם ולא נתייחדו עדיין בחדר אחד כל הדרך אעפ"כ מתחילין ו' ימי המשחה ממת שברכו בברכות בשעת החופה (דלא כע"ז) : (ח) אם אדם מזמן את החתן ואת הכלה לאכול שם אם נתייחדים להם שם חדר בפ"ע שיכולין ליהנות ביחד לבד ולשתייה שם הוי שם כמו חפ"ה דידרו ומברכין שם ו' ברכות אף אם דעתו לחזר אח"כ לחיפתן אשר יש להם בדיקס ו ואם לאו אין מברכין אפילו אשר

נרץ כו' ושחטת בלעמינו כו' . (דין מחזיר גרושחו המלא לעיל אלל דיני יסדר
 זכח החזון לשואין) : (ט) בלכן העור סימן ס"א צ"ס שס ס"ק ה' חסוק
 דלאלמון שגשא אלמנה אין מנרכין ז' צרכית רק כשסעודה כולל ביום כל החופה
 וקא אלל כשחסיס: כוס ביום וכלסעודה כלילה אין מנרכין ז' צרכות חתנים
 לפעמ"ד נראה דוקא כשכוס ביום יחוד כראוי לביאה דלזו כו' ביום יום חסיס
 אלל חס לא כוס יחוד רק כלילה לא מנרכין חסכ דכא באלמנה לא כו'
 חופה רק כשיס יחוד כראוי לביאה וא"כ כו' באלל לא כוס בחופה רק כלילה
 כו' כאלו כל לב יום חסיס וכו' כלילה יומא קשא ולכן אלמון שגשא אלמנה ביום
 לא טפלר ד כלילה ונמחשדו נחור אחד אחר העבולה וכו' ח' ד כראוי לביאה
 מנרכין ז' צרכות כסעידס שאוכל אחר סיחוד (דרך החיים) :

לחמן לא יחסר כל כס העתקתיו:

נורה לשומך בחוך אמוני " ברוכים אתם לוי
 ברשות אל איום ונורא... משגב לעתות בצרה . אך נאור בגבורה
 אדיר במרום ר"י
 ברשות החורה הקדושה . טהורה היא וגם פרושה . צוה לנו
 משה מורשה : משה עבד ר"י
 ברשות הכהנים והלויים אקרא לאלהי העבריים אתודנו בכל
 איום . אברכה את ר"י
 ברשות מרנן ורבותי . אפתח פי בשיר ושפתי ותאמרנה עצמותי
 ברוך הבא בשם ר"י :
 נברך אלהינו שהשמהח כמענו ושאבלנו משלו (וענין) ברוך כו'

עד כמה ימים אין נופלים על אפים אצל החתן
כתב המחבר בל"ח ס' קל"ח סעיף ד' נהגו שלא ליפול על
 פניהם לא בצית החתן ולא בציה"כ כשיס שס חתן .
 וכתב הט"ז דאפי' יוצא חת"כ לביתו אין צריך לומר החנונים כגון
 והוא רחום כיון שהי' צב"ה כ' צשעת ההפלה וכתב רמ"א ודוקא
 כשהחתן בלוחו בית הכנסת וכתב הו"א ח"ל כתב מהר"א
 וצריינו"ס נוהגים החתנים ללאת מצית הכנסת ביום ה' קודם
 רצה כדי שיוכלו הקהל לומר תחנה וכתב רמ"א שס ולא מיקרי
 חתן אלל ביום שנכנס לחופה וכתב שכנה"ג
 ביונתו לזעט קודם כניסה לחופה אלל כל שנכנס לחופה כל
 שצעה אין נופלים על פניהם חס בל' לצית הכנסת וכו' ח' חס
 מתפלל בביתו ל"ס בחור שגשא בתולה ל"ס בחור שגשא אלמנה
 ל"ס אלמון שגשא בתולה אין נופלין על פניהם כל ז' מיום חופתו
 במקום שהם מתפללים אלל אלמון שגשא אלמנה דוקא חוך ג'
 לנישואין אלל לאחר ג' נופלין וכו' ח' הפר"ח והט"ז והעלה דכל ז'
 מי המשמה לא יצא החתן לבית הכנסת מוטעם זה שלא יונעו
 לומר תחנון וביום החופה אע"פ שאינו נכנס לחופ' עד הערב ח' נעל
 פניהם נשחר (מהרי"א ס' פ) ופר"ח חולק עליו וכתב מכתב צרה
 לי כל שלא נכנס לחופה נופלין על פניהם . ועיין בצר"י שונהג

בארץ הנבי כשהנשואין סמוכין לתפלת השחר או לתפלת המנחה
בתפלה שהנשואין אחריו אין מופלין על פניהם . וכתב
שהוא הנכון : ולענין אם חשבינן הנך ז' יוני המשתה מעל"ע
עיין בזה"ע סי' ס"ב דבית סעודה הראשונה אזלינן ועיין בדקדוק
יחזקאל סי' ס"ה שאין מוקד לומר דאזלינן בתר מעל"ע : ואם
נשא ציוס ד' אחר חצות וסעודה הראשונה היתה בלילה אור
ליום ה' גם ז' יוני המשתה נשלטו אור ליום ה' אבל אם היתה
הסעודה הראשונה ציוס ד' אחר החופה וזכרו ז' צרכות אין
לצורך ז' צרכות חף בלילה השייך ליום ד' ומכ"ש ציוס ד' קודם
חצות ע"ש ולפ"ז נראה דגם לענין נפילת אפים הדין כן אך
במח"ב צ"ב"א כתב דלפי מ"ש בגינת ורדים כלל א' סי' כ"ח לענין
ז' צרכות דז' יונים שלמים צענין לפ"ז גם במנחה אם מתפללים
עם החתן ציוס ח' קודם זמן שעשה החופה ח' צרכות לא
יאמרו נפ"א ושוב הזכיר מו"ש צ"ש דנ"י וכתב דלענין נפ"א
שפיר נהגו ולענין ז' צרכות צריך להתייבש ע"ש ונראה שטעמו
כמ"ש בצ"י משום מהר"י משכו דאם יש ספק אם מופלין על
אפים לא יפלו מספק דנפ"א רשות ע"ש וכן מבוחר מוכח"ז ושאר
אחרונים (שערי תשובה)

באיזה זמן אסור לעשות נישואין

צ"י נשואין נשים צמועד (ר"ל בזה"י) לא בתולות ולא אלמנות
ואפילו בלא סעודה אסור שנאמר ושמחת בחגך ולא
באשתך דאין מערבין שמחה בשמחה אבל מותר לארס דהיינו
אפילו לקדש ובלבד שלא יעשה סעודה בבית ארוסתו אבל שלא
בבית ארוסתו מותר לעשות ריקודין ומחולות עם מריעיו וכן
אפילו בבית ארוסתו שלא בשעת אירוסין מותר . וכתבנו
הנאים שלנו א"ר מהיה לעשות סעודה בלא כט"ז ומותר להחזיר
גרשתו מהנשואין דאין שמחה כל כך ומדינא מותר לישא ערב
הרגל אפילו סוּוֹך לחשיכה ובלבד שלא יעשה הסעודה בלילה
ראשונה דעיקר השמחה הוא חד יומא ומתחיל ציוס וגומר
בלילה אבל למחר מותר לעשות סעודה אך צווינחנו אין נוהגין
כלל לישא ערב הרגל אם לא בשעת הדחק (א"ר) חיי אדם
כלל קט"ז : **אסור** לעשות נשואין מר"ח אב עד התענית
מדינא ואם לא קיים פ"ו מדינא מותר לעשות נשואין כיון שהוא
מצוה חלה דנוהגין דאעפ"כ אין נשואין בלא מסומא מילתא אבל
מותר לעשות שידוכים כמו שנהגו בכתובת הנאים ולאכול מיני
מרקחת

מקחת דזה לא הוי סעודה כלל אצל לעשות סעודה אסור
ואפילו בט"ז עזמו מותר לעשו' שידוך שלא יקדמו אחר ואנו נוהגים
שאין נושאים נשים מי"א בתמונת שבו התחיל מקצת החורבן שצטל
התמיד ובטלו הנסכים (חיי אדם כלל קל"ג) :

מותר לישא אשה צפורים ולעשות סעודה ואין בזה משום

מערבין שוחה בשמחה . והמ"א כתב דיעשה חופה

ביום י"ג (חיי אדם כלל קל"ג)

נוהגים שלא לישא אשה בין ספה למצות כדי ל"ג בעומר מפני שבאיתו

וחן מתו תלמידיו רב עקיבא (מחבר חיי"ט ח"ג) ובתב כחית

ומיל דאין חילוק בין נושאין של מצה כגון שאין לו כלים או יש לו כי
כן נהגו שלא לתקן עכ"ל אצל מחבר"מ לונגאליי בספר שמי ידות כתב
דבזמן שיש סיבה כגון שלא קיים פיו' או שאין לו מי שישמחו וכו' לא
היה מקום למצוה וכן הסכים בספר"מ והר"ק"ש כס' פרק ג' כתב דלמחבר
גרשמו מותר ובמח"כ כתב ששט המנהג שלא לישא כלל אפילו לא קיים
פי' הן נושאין עד ל"ג ופי"ט כס' ר"פ אחת שאפילו במקום שאין נהגים
דוגם בהם טורח ח"מ אין להתיר לישא מ"ט ומיין נפרי אדמה ח"ג דף ח"מ
שנעשה חמשה בירושלים להחמיר שלא לישא אשה ברי"ח שבימי כפומר אפילו
אלמון עם ולנונה פ"ט :

וכתב רמ"א חיהו מל"ג בעומר ואילך הכל שרי ובתב כח"א ביהו להחזין
הנזכרים לספר מל"ג ואילך אצל לידן שנוהגים ליתור הפסוק

אחד ג"כ לישא (כ"ה ולבוש ומהנהגים וכ"ה כ"י ור"מ) חיהו עד ר"ח
איר מותרין לישא וכסחל ר"ס גשח מותרין הכל לישא באוהו שבת (כ"ה
ומנהגים עכ"ל) ות"י כתב שזקינו בגאון הכהג כפדאג לאסיר כנשואין וכן שלא
לכסחם ברי"ח רק בל"ג בעומר ומרב מצרס דוקא והנחשת חינוך ביה
יחזה כהן שמי שאין לו אשה ונשים שחותר לישא אשה אחר ג"כ בעומר .
ובנחשת שנית ופסק ח"י סימן ל"ה הילך עליו ובתב דחמירא סכנתא ובתב
כד"י וכל הקום המקום וחסים כפי מהנהגו ובספק אין להתחיר באפילות ושינס
דקילא ופוא רק מצד המנהג עכ"ל . ובזי שקסן וכנס הן פונשים איתו
(מחבר) מש"ס שכל כל פנים משה מצוה כנשואין (כנה"ג) :

אבל לארס ולקדש שפיר דמי בכל ימי הספירס (מחבר) משום שחא
יקדמו אחר וכתב כמ"א ומהר לעשות ג"כ סעודת אירוסין ופסחו

שלין ונקדשין ללא בשעת נושאין ח"מ צמח למשיח שידוכין ולעשות סעודה
דכא אפילו טעודת רשות נוהגין יחור רק לעשות שמחה יחירות כריקודין
ומחולות נהגו ליכיר (ח"י) ובתב כמ"א צמדינה זו נהגו לישא ולכסחם
בשלה ימי כנבלה . לכן ג"ל דלא ישאו ויחמפרו ברי"ח אייר . ובראשון של
ימי כנבלה אחריון מקצת כיום ככולו . וכ"ה במהר"ל עכ"ל :

כתב רמ"א באה"ע סימן קנ"ט חסיף כי וז"ל ויש אומרים דמכשין בזמן

כזה דליכא חרס רע' שלא לישא שמי נשים אם נפלה לאחד שומרת

ינס . אסר לישא אחרת עד שיחליץ ליכמתו (ר"י מינ"ך) ודוקא שלא כיחם

משודכת לו כבר . אצל אם היתה משודכת לו כבר מותר לכונסה (בבבס)

מרבכי דכחונות) פ"כ :

דיני חייבים של החתן לקרותו ל"ח

אלו כן החיובים שהסגן מחויב לזוות לקרותם קודם לאחרים
חתן ציוס חופתו : חתן בשבת שקודם החתונה שמוזמרים
אותו . נער שנעשה בר מצוה באותו שבת . בעל חסה יולדת
שהולכת לבסה"כ . חתן בשבת שאחר החתונ' . יאר צייט שהוא יום
שמת בו חציו או חצו . חצי הילד זכר בשבת שלפני המילה .
ויש מקומות שנוהגין שגם המוהל והסנדק הם חייבים ופה אין
נוהגין כן רק מכדין בהגזרת הס'ת .

חתן ציוס חתונתו קיינו בחול כשיעשה החופה ציוס זה הוא
קודם לכל החיובים אפילו לנער שנעשה בר מצוה ציוס
זה . ומוכ"ש שקודם ליה"כ . נער שנעשה בר מצוה בשבת הוא
יקדם לכל החיובים . כיון שהוא יום חיובו . מלכד חתן שמוזמרים
אותו שהוא שיה לו . ויעילו גורל :

חתן בשבת שקודם החתונה שמוזמרים אותו הוא חיוז אפילו
אם לא תהיה החתונה באותו שבע כגון שהולך לעשות
חופתו צעיר אחר רחוק מכאן הוא חיוז וקודם לבעל חסה
יולדת . ואין צריך לומר לחיובים שאחריו . ואם היה סבור
שתהיה החתונה באותה שבע וסייה חיוז . ואח"כ נדחה החתונה
במדינתו אין נוסגין לזמרו עוד הפעם . ולכן שוב אינו חיוז
בשבת שתקבע החתונה בשבע שאחריו .

וכן אלמון שאין מוזמרים אותו אינו חיוז בשבת שלפני החתונה
לדחות חייבים אחרים אבל אם אין חייבים יש לקרותו
קודם לאחרים :

ואבי החתן בשבת שמוזמרים אותו ג"כ נוסגים לקרותו ומו"מ
אינו דוחה שום חיוז . ואף אלמון בשבת שקודם חתונתו
קודם לו .

איש של יולדת בת או בן הוא חיוז בשבת שאשתו הולכת
לצית הכנסת וואע"פ שיולדת בן כזר עליה בשבת שקודם
המילה . ומו"מ הוא קודם לחתן בשבת שאחר החתונה :

במי שהיה חתונתו נשד' ואילך . הוא חיוז בשבת שאחריו .
ודוחה חיוז יא"כ . ואף הבן לפני המילה . ודוקא שהוא
בחור או שגשא בתולה . ואם לאו אינו חיוז . ומו"מ יש לקרותו
כש"ח חיוז אחר . וכן אם היה החתונה בשבע זו קודם יום
ד' חע"פ שאין דוחה חיוז :